

Pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 30

MURSKA SOBOTA, 30. JULIJA 1959

Cena din 10.—

Dober pridelek pšenice v Šaloveih

V Šalovski zadrugi so se zelo aktivno pripravili na mlaitiev pšenice, ki so jo pridelali na zemlji SLP. Pri mlaitivu so pomagali vsi delavci in uslužbeni tamkajšnje zadruge, pridružili pa so se jim tudi mladi zadrugniki. Ob ugotavljanju donosa, ki je znašal 35 stotov, so pozvali tudi sekretarja ObK ZKS Petrovci tov. Kolariča.

To je prvi primer, ko je pridelek na zemlji SLP kril vse proizvodne stroške in dal še okrog 35.000 dinarjev čistega dohodka na hektar. Če bo zadruga še naprej tako dobro organizirala dela, se bo v prihodnjih letih lahko v veliki meri bavila s pridelovanjem pšenice in s sadjarstvom na zemlji SLP, ki ji ga bo občina odstopila. Na ta način bo lahko organizirala poleg pogodbenega sodelovanja tudi načrtno obdelovanje ter uredila še pitališče. V okolici Hodoša pa bo imela možnosti za zagotovitev dobre krmne baze.

120 ha topolev

V Pomurju bodo verjetno že jeseni pričeli zasajevati topole. Predvidenih je okrog 120 hektarov plantažnih nasadov, ob Muri in to od Apaske kotline do Razkrižja. V družbenem sektorju bodo zasajevanja vodila kmetijska gospodarstva, na privatnih pa GPZ Murska Sobotna.

Tri milijarde tri sto milijonov dinarjev za sladkorno tovarno v Ormožu

Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je na zadnji seji odobril Okrajnemu ljudskemu odboru Maribor 3 milijarde 300 milijonov dinarjev investicijskega posojila za gradnjo sladkorne tovarne v Ormožu.

Celotni investicijski stroški bodo znašali 4 milijarde 594 milijonov dinarjev, in sicer od tega 4 milijarde 94 milijonov za osnovna sredstva in 500 milijonov dinarjev za obratna sredstva. Vsa gradbena dela nove sladkorne tovarne bodo znašala 1 milijardo 61 milijonov, domača oprema 1 milijardo 844 milijonov, uvozna oprema 1 milijardo 41 milijonov, vsi ostali stroški pa bodo znašali 147 milijonov dinarjev. Stroški bodo kriti z investicijskim posojilom iz Splošnega investicijskega sklada v znesku 3 milijarde 361 milijonov dinarjev, druge stroške pa bo kril investitor z lastno udeležbo.

Nova sladkorna tovarna v Ormožu — prva v Sloveniji, ki bo pričela obratovati čez dve leti in štiri mesece, bo predelala letno 150.000 ton sladkorne pese. V tem času bo tovarna proizvedla 19.851 ton sladkorja, 9000 ton suhih rezancev, 6530 ton melase in kot stranski proizvod 10.000 ton saturacijskega mulja.

Novo podjetje bo izkoriščalo del kmetijskih površin mariborskega, soboškega, čakovskega in varaždinskega okraja. V mariborskem in soboškem okraju naj bi zasejal: letno sladkorno peso na 4505 hektarh, v čakovskem in varaždinskem okra-

BITKA ZA KLASJE NA BELTINSKIH POLJIH

Na beltinskem posestvu so z žetvijo končali šele v začetku tega tedna. Dvodaevno deževje v prejšnjem tednu jim je krepko prekrizalo načrte. Pšenica, med katero je bila posejana detelja, je močno polegla. Zato je niso mogli pokositi s kombajnom, kot so nameravali, ampak s kosami, čeprav so kosci že svečano proslavili konec žetve.

Zelo neugodno letošnje deževje je močno vplivalo na pridelek. Kot drugod, tako je tudi njihova pšenica bila močno polezana in je niso mogli pokositi s kombajnom. Več kot polovico (nad 70 ha) so morali pokositi kosci. Delovni kolektiv je z izrednim prizadevanjem izkoristil lepe sončne dneve in v pravem bojnem razpoloženju reševal pšenično klasje pred ponovnim deževjem. Na poljih so se zbrali vsi: žene delavcev, starejši otroci, upokojenec, uslužbeni, hlevarji so se odpovedali enodnevnim odmorom, vsi, ki so znali kositi in tudi ostali so od zore do mraka znašali snopje.

Toda s pridelkom v glavnem niso zadovoljni. Pri pšenici je povprečni hektarski donos nekaj nad 35 stotov, čeprav je spomladi kazalo, da bo donos okrog 60 stotov. Na tak pridelek je poleg vremena vplivalo tudi nekoliko obilno gnojenje z dušičnatimi gnojili. Največji pridelek so dale sorte: san pasture in produtore. Izkušnje, ki so si jih pridobili, pa ni mogoče posploševati. Za jesensko se-

tev pripravljajo drugi način gnojenja in tudi setve. Povečati mislijo zlasti fosfatna gnojila. Poleg tega pa bodo sejali v pasovih, po dve vrsti skupaj v razdalji 8 cm, ki pa bosta od ostalih oddaljeni za 30 cm. Tako bo silje dobilo več zraka in

sonca, možno bo pa tudi okapanje. Minula setev je pokazala, da ni dobra gosta setev. Zato bo s tem novim načinom tudi razvrstitev zrn mnogo ugodnejša. Na kvadratnem metru bo približno 450 zrn, lani pa okrog 600 in še več.

Izredno dobro, naravnost rekordno pa je letos obrodila U-1, ki je najboljša domača sorta. Rekordne pridelke so imeli tudi pri oljni repici (5000 kg na ha) in ječmenu (52 stotov na ha).

Seja predsedstva OO SZDL

JESENSKO SETEV je potrebno skrbno pripraviti

V četrtek, 23. julija je bila v Murski Soboti seja predsedstva okrajnega odbora SZDL. Predsedstvo je analiziralo lanske in letošnje priprave za jesensko setev, ocenilo polletne proizvodne uspehe ter sprejelo ustrezne sklepe za jesensko setev.

V razpravi kakor tudi v poročilu predsednika Okrajnega odbora SZDL Jana Rosa je bilo poudarjeno, da mora letošnja setev biti skrbno pripravljena. Občinski ljudski odbori morajo sestaviti dobre načrte in obveznosti za kmetijske za-

di pravilno urediti pomoč in delo kmetijskih strokovnjakov, ker jih primanjkuje. Posebna komisija bo sestavila tudi razne oblike sodelovanja med kmetijsko zadrugo in kmeti, ker se je lani pokazalo, da nekatere oblike niso bile najboljše. Zagotoviti pa bo potrebno tudi vse ostale ukrepe, da bo jesenska setev čim boljše opravljena.

Poleg sestavljanja načrtov je nujno pregledati še možnosti kmetijskih zadrug za strojno obdelavo zemlje, pripraviti umetna gnojila in seme. Zato je bilo sestavljenih več komisij, ki bodo pripravljale načrte in tudi skrbela za pravilno izvajanje. Letos bo potrebno tu-

Elektrika v Rogašovcih

V nedeljo je zasvetila električna luč pri 150 gospodarstvih v rogašovskem okolišu. Svečani otvoritvi so prisostvovali poleg

Naš fotoreporter je ujel tudi Balazičeve iz Dolnje Bistrice, ko ocenjujejo svoj pridelek, ki sicer ni najboljši v vasi, čeprav so imeli donos 30 stotov na hektar in bi bil gotovo boljši ob ugodnejšem vremenu.

Mlaitiev v polnem teku

V beltinski zadrugi so žetev že končali, pa tudi mlaitiev se bliža koncu. Letos mlaitijo s tremi mlaitilnicami. Povprečen donos se pri pšeninah v pogodbenem sodelovanju giblje okrog 30 stotov. Ta donos ni ravno najboljši, vendar so zadrugniki z njim še kar zadovoljni in se že pripravljajo na jesensko setev.

Tudi Jože Čuk, ki je lani sklenil pogodbo o sodelovanju s Kmetijsko zadrugo v Radencih za večino svojih zemljišč, je s svojim pridelkom 45 stotov na

hektar zelo zadovoljen, čeprav ni najboljši in sta z ženo precej delala. Pravi pa podobno kot drugi, da bo še naprej ostal »kooperant«.

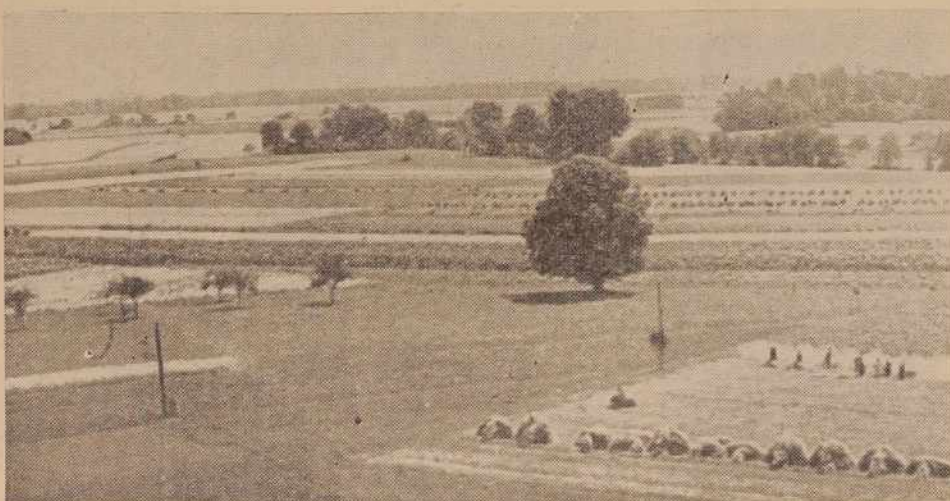
VELIKO ZANIMANJE ZA KMETIJSKO ŠOLO V RAKIČANU

Letos sta bili v našem okraju ustanovljeni dve srednji šoli: štiri letna in dvoletna kmetijska šola v Rakičanu. Potreba po takšni šoli se je kazala v Pomurju že precej časa, saj je pomanjkanje strokovno uspo-

sobljenega osebja v naših zadrugah znatno oviralo razvoj kmetijstva. Štiriletna srednja kmetijska šola bo sprejela v prvi letnik 40 dijakov. Zanimanje pa je mnogo večje, saj se je že do sedaj prijavilo čez 90 kandidatov in še vedno prihajajo nove prijave. Prijave prihajajo celo iz drugih okrajev. Izбира bo torej velika. Vodstvo šole bo upoštevalo zlasti zadnji šolski uspeh prijaviteljev, njihovo socialno stanje in politično aktivnost.

Šola bo internatskega tipa, vendar se bodo zaradi pomanjkanja prostorov nekateri vozili domov. Predavateljski kader bodo v glavnem sestavljali strokovnjaki, ki so do sedaj predavali na kmetijski šoli, prilo pa bo tudi nekaj novih predavateljev. Absolventi te šole bodo kmetijski tehnik, ki so našim zadrugam zelo potrebni.

Tudi za dvoletno kmetijsko šolo vlada veliko zanimanje. Ta šola je bila ustanovljena zato, da se omogoči ljudem, ki so že do sedaj aktivno delali na področju našega kmetijstva, dopolnilna izobrazba. Naloga šole bo, da jih strokovno in politično pripravi na probleme, ki v zadrugištvu nastopajo. Sprejetih bo okrog 200. Med temi bodo tudi aktivisti iz drugih okrajev. Da je zanimanje veliko, nam kaže primer prosvetnega delavca, ki je pustil svojo službo in se prijavil za to šolo. Glavni problem šole bodo seveda prostori za predavalnice in internat.

Tudi na Murskem polju je padlo zadnje klasje: žetev je končana, polja so spremenila svoje lice. Na sliki ravnina med Verzejem in Banovci.

XVI. MARIBORSKI TEDEN OD 31. JULIJA DO 9. AVGUSTA 1959

NOVA VSEBINA - ČLOVEK, DRUŽINA, KOMUNA

Servisne delavnice stanovanjske skupnosti, obrat družbene prehrane v obratovanju, gozdarska razstava, sodobno stanovanje, modna revija, vinska pokušnja, individualni razstavljalci, zabavni park, na železnicah 25% popusta.

ZDRUŽITE OBISK MARIBORSKEGA TEDNA / OBISKOM POHORSKE VZPENJAČE.

REŠITEV SO NOVI PROSTORI

Upravni odbor Splošne bolnišnice v Murski Soboti je na zadnji seji sklenil, da bo s perečo problematiko, ki se pojavlja v delu zavoda, seznanil javnost, ki bo v bodoče tudi dolžna sodelovati pri reševanju teh problemov. Tiskovne konference, na kateri sta poročala o teh problemih predsednik upravnega odbora Franc Sebnjanec in ravnatelj bolnišnice dr. Franc Starc, so se udeležili novinarji »Pomurskega vestnika«, »Večera« in Radia Murska Soboti.

Uvodoma je tov. Sebnjanec poudaril, da pri obravnavanju problematike bolnišnice moramo upoštevati, da je to v Pomurju najvišji zdravstveni zavod in da ima zato tudi posebno vlogo. Bolnišnica ima sedaj pet oddelkov. V njeno dejavnost je bila letos vključena tudi transfuzijska postaja. Bolnišnica ima 555 postelj in 244 zaposlenega osebja. Od teh je 85 zdravstvenih uslužbencev, med njimi 18 zdravnikov specialistov in splošnih, 24 administrativnih in 155 ostalih uslužbencev. Število bolnikov pa je v stalnem porastu. Tako jih je bilo 1955. leta 7000, naslednje leto 7602, potem 8042, lani 8721 in letos v šestih mesecih 4445, kar kaže, da se bo število do konca leta povečalo na 9000.

S tem v zvezi pa je potrebno

opozoriti, je poudaril tov. Sebnjanec, na močno izrabljenosti kapacitet. V zadnjih dveh letih so bile kapacitete na nekaterih oddelkih presežene, na ostalih pa je bilo čutili močno obremenitev. To kaže tudi prekoračitev števila oskrbnih dni. Lani je bilo predvidenih 100.000 oskrbnih dni, vendar pa je bilo število preseženo za 11.288 dni.

Nato se je tov. Sebnjanec dotaknil nekaterih mnenj, ki so bila do nedavna v Pomurju zelo razširjena in so ponekod še ostala. To je predvsem mnenje, da je soboška bolnišnica med najdražjimi zdravstvenimi zavodi v republiki. Vendar pa primerjava s cenami v ostalih bolnišnicah kaže, da je soboška bolnišnica med najcenejšimi. Upravni odbor je tudi večkrat

razpravljalo o cenah in se skupaj z upravo bolnišnice trudilo, da bi bile cene čim nižje. Tako mu je uspelo, da so cene na splošno med najnižjimi, na nekaterih oddelkih pa sploh najnižje v republiki. Tako na primer stane oskrbni dan na kirurškem oddelku v Gorici 2050 din, v Mariboru 1950 in pri nas 1754 din, na internem je cenejši samo v Brežicah, kjer stane 1520 din, pri nas 1550, v Celju 1700, v Kopru 1900 itd. Do nedavnega je bila pri nas cena 1200 din, a z njo ni bilo mogoče kriti vseh izdatkov in zato jo je upravni odbor povsod

druge opreme. Naročen je štiriventilni rentgenski aparat za globinsko snemanje, ki bo stal 15 milijonov din, če bodo odobrena devizna sredstva, drugače pa 30 milijonov din. Nakupljenih je bilo tudi več mikroškopov in ostale opreme.

Upravni odbor in vodstvo bolnišnice že dalj časa pripravljata oddelke za starce. S tem bi se namreč razbremenili ostali oddelki in tudi oskrbni dan bi bil cenejši. Zameetek takega oddelka je Dom onemoglih v Rakičanu. Težave pa so s prostori. Zaradi nezadovoljive organizacije reševalne službe se

narjev, kar pa samo z našimi sredstvi ne bo mogoče.

Zato upravni odbor meni, da bi s sredstvi, ki so na razpolago, letos naredil investicijski program in idejni projekt. Novo bolnišnico bi pa gradili v etapah. Sedanja lokacija namreč ni več primerna. Bolnišnica je zraven železniške postaje, kjer promet stalno raste, in tovarniških prostorov ter v središču mesta. Najprej bi pa bil zgrajen otroški oddelak, ki bi stal 120 milijonov din. V nekaterih občinah so začeli tudi prostovoljno zbirati sredstva za gradnjo. Prednjači pa petrov-

Infekcijski oddelak soboške bolnišnice v Rakičanu

šal za 350 din. Na pljučnem oddelku pa je cena oskrbnega dne sploh najnižja. V Mariboru je 1370 din, enako v Brežicah, pri nas pa 1005 din. Na infekcijskem oddelku so cenejši le v Brežicah, kjer je majhna bolnišnica in v Mariboru. V primerjavi z ostalimi pa so visoke cene na ginekološkem oddelku in to predvsem zaradi majhne zmogljivosti. Dražja sta le dva oddelka v republiki.

Lanski zaključni račun je pokazal 170 milijonov din dohodka in nekaj manj izdatkov. Po plačnikih je na prvem mestu Zavod za socialno zavarovanje s 76 milijoni din ali 46 odst., sledijo občinski ljudski odbori s 57 milijoni din ali 34 odst., samoplačniki 26,5 milijona din ali 16 odst. itd. Na splošno je vseh slišati, da je težka doba v bolnišnici predolga, vendar pa primerjava z ostalimi bolnišnicami kaže, da je med najkrajšimi. Zato so tudi neupravičene pripombe o nekem izkoriščanju ugodnosti tistih, ki jim ni potrebno plačati zdravljenja.

Zaradi izrabljenosti stavb bi bilo škoda investirati za obnavljanje in zato je upravni odbor višji dohodek uporabil za nakup nekaterih aparatov in je porodila zamisel, da bi se naj postaja osamosvojila in poslovala kot zavod s samostojnim financiranjem.

Izredno težak problem pa nastaja zaradi pomanjkanja strokovnega kadra na ginekološkem oddelku, kjer je edini specialist hkrati tudi predstojnik. Sedaj najbolj boleče pa je vprašanje otroškega oddelka. Pomurje je navezano na otroški oddelka v Ptuj in Mariboru, ki pa zelo težko sprejemata toliko število otrok, ker sta v glavnem urejena za potrebe svojih okolišev. Mariborski oddelak je na primer samo februarja letos sprejel 60 otrok iz Pomurja, kar pa predstavlja 51 odst. vseh njegovih zmogljivosti. Zato je potrebno pri soboški bolnišnici odpreti čim prej tudi ta oddelak. Ker prostorov zanj ni, je izvedba te zamisli povezana z gradnjo novih bolniških prostorov. Določeno je, da bi jih zgradili pri Rakičanu, kjer se stoji infekcijski oddelak. Okrajni ljudski odbor je o tem že razpravljal in odobril 30 milijonov din, svojo proračunsko rezervno iz lanskega leta. Toda to je le kapljica v morje, kajti stroški za nove bolniške prostore bi preseglili milijardo di-

sko-šalovska občina, kjer so že zbrali precej lesa in drugega.

Ravnatelj zavoda dr. Starc je potem odgovoril na nekatera vprašanja novinarjev. Glede strokovnega dela je poudaril, da se je število visokokvalificiranega osebja v petih letih povečalo od 5 na 18, vendar pa to še ne zadostuje. Zato je tudi vsako leto več štipendistov. Zdravniki pa so močno obremenjeni tudi s pomočjo, ki jo dajejo drugim zdravstvenim postajam v Pomurju. Na vprašanje o bolničarski šoli, o kateri se je pred leti precej razpravljalo, je povedal, da so to zamisel onemoglih samo prostori, ki jih ni bilo mogoče dobiti, medtem ko so pa predavatelji bili. Za mnoge pa je izredno pereče stanovanjsko vprašanje. Zavod se je namreč po številu zaposlenih v petih letih tako močno razširil kot noben drugi. To pa povzroča tudi take probleme, zlasti za mnoge mlade ljudi, ki si hočejo urediti družinsko življenje. Na vprašanje, če bo splošno socialno zavarovanje kmetkega prebivalstva vplivalo na problematiko bolnišnice, je poudaril, da se bo brez dvoma čutilo v še večjem porastu bolnikov, rešitev so pa izključno novi prostori.

Traktoristi so tekmovali

Radgonska Kmetijska poselnarska zveza je pred dnevi predela tekmovalne traktoriste, na katerem so tekmovali traktoristi kmetijske poslovne zveze, kmetijskih gospodarstev in zadrug. V oranju in spretnosti vožnji je zasedel prvo mesto traktorist Franc Brauc s KG Črnci, drugo Ivan Troš, traktorist KZ Apače, tretje pa Ferdo Flisar iz KDZ Žepovci, med mladimi zadržniki pa je zmagal Franc Potočnik. Zmagovalci so prejeli diplome in denarne nagrade. To tekmovalje je pokazalo, da imamo tudi sposobne traktoriste.

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Ženeva ta teden

Za konec prejšnjega tedna je bila Ženeva v znamenju delnega zbližanja stališč, pogajanja pa se spet usmerjajo na področje stvarnosti. Ocena zadnjega delovnega sestanka pri amerškem zunanjem ministru Herterju kaže, da si zastopniki štirih veselih prizadevajo »zbližati stališča«.

Za ta teden predvideva britanska diplomacija napeti vse sile, da bi našli kompromisno rešitev med posameznimi predlogi. Zato je Lloyd pripravil za začetek nekaj razgovorov: najprej Lloyd — Gromiko, nato Lloyd — Herter in Couve de Murville, kasneje pa razgovor vseh štirih.

Deveti teden ženevske konference se je začel z živo dejavnostjo na dveh področjih: na področju odnosov med zahodnimi silami in Sovjetsko zvezo in na področju odnosov med Washingtonom, Londonom, Parizom in Bonnom. V tem smislu so potekali tudi zadnji razgovori, ki jih je organiziral angleški zunanji minister Selwin Lloyd.

V tisku so se že pojavile prve kritike teh Lloydovih diplomatskih potez. Proti britanskemu predlogu, ki pravi, naj bi ministri štirih veselih napisali poročilo o doseganih dosežkih glede berlinskega sporazuma, nastopa najostreje Zahodna Nemčija, za njo pa Francija, medtem, ko je Amerika nekoliko milejša v svoji kritiki. Britanski predlog nadalje pravi, naj bi dopolnili ta poročila še s priporočili predsednikov vlad, nato pa naj bi se sestali »na najvišji ravni«.

Britanska delegacija v Ženevi ne zanika razlik v stališčih z drugimi zahodnimi delegacijami. Mnogi britanski opazovalci v Ženevi menijo, da je neposredna kritika britanske politike, ki se je pojavila na straneh ameriških dnevnikov, posledica novega, povečanega pri-

tiska Adenauerjeve vlade proti vsakemu sporazumu o Berlinu.

Te dni se je ustavil v Ženevi tudi italijanski zunanji minister Pella, ki je priredil večerjo v čast amerškemu, britanskemu, francoskemu in zahodno-nemškemu zunanjemu ministru. Italijani sodijo, da ima Pella obisk predvsem dva namena: izboljšati izglede Italije za vključitev v neko bodočo mednarodno konferenco, v kolikor se bo takrat postavilo vprašanje podpreti politiko kanclerja Adenauerja proti »prevelikim« zahodnim koncesijam Sovjetski zvezi.

Samo izjave?

Na svoji prvi tiskovni konferenci je novi avstrijski zunanji minister dr. Bruno Kreisky izjavil, da je mogoče urediti vse skupne zadeve med Avstrijo in Jugoslavijo. Dejal je, da bi bilo treba manjšinsko šolstvo spet proučiti, odstraniti nespornost in naposled poiskati zadovoljivo rešitev. Pri tem je dejal, da morajo ti razgovori potekati ne glede na želje posameznih političnih skupin, ki izvajajo na njegovo vlado politični pritisk. O vprašanju dvojezičnega šolstva na Koroskem je govoril pred nedavnimi tudi koroski deželni glavar Wedenigg, ko je koroski parlament sprejel zakon o odpravi dvojezičnega šolstva. Dejal je, da je dvojezično šolstvo služilo svojemu namenu in da je bistveno vplivalo na sklenitev državne pogodbe.

Take izjave so lahko res samo doprinos k tesnejšem sodelovanju med obema državama, vendar morajo slediti izjavam tudi dejanja, pa ne taka kot je nedavno zborovanje podonavske Svabov in namenovano zborovanje »Zveze vzhodnih Nemcev«, ki bo 7. in 8. avgusta v Gradišcu, glavnem mestu Gradišćanske.

Nixon v Moskvi

Ob koncu preteklega tedna je prispel v Moskvo podpredsednik ZDA Nixon. V Sovjetski zvezi bo ostal 10 dni. Nixon je prispel v Moskvo zato, da je otvoril veliko ameriško razstavo, kot je to podobno storil pred kratkim podpredsednik sovjetske vlade Kozlov v New Yorku.

Med drugim se je ameriški podpredsednik sestel s predsednikom prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorošilovom in s predsednikom vlade Hruščevom.

Ameriški podpredsednik je v svojem govoru na otvoritvi razstave opozoril na pomembne in resne probleme v katerih se obe deželi razlikujeta. Zato bosta tako sovjetska razstava v New Yorku kot razstava v Moskvi pomembne dogodke za zbližanje med obema državama.

Med svojim obiskom bo ameriški zunanji minister Nixon obiskal Leningrad in nekatere druge kraje v Sovjetski zvezi, ob povratku pa bo uradno obiskal tudi Poljsko.

Laburisti nasprotujejo atomski oborožitvi

Okrog 100 laburističnih organizacij je zahtevalo od strankinega vodstva, da nastopa proti atomski oborožitvi Anglije, ne glede na to, kakšno stališče zavzemajo do tega druge države.

To poudarja tudi program letne konference stranke, ki bo 8. septembra v Blackpoolu. Program vsebuje okrog 410 predlogov za resolucijo, med katerimi jih govori o nuklearni oborožitvi 140.

Od vprašanj notranje politike zavzema v tem programu glavno mesto vprašanje nacionalizacije. V predlogu resolucije Trade Unions je rečeno, da rudarji zahtevajo nacionalizacijo trgovine s premogom. Proizvodnja premoga je namreč že v rokah države.

Takšno je bilo predsmrtno razpoloženje mladega pesnika v Vacu. Njegovo življenje je ugašalo — njegova vera ni ugasnila.

Vac pa bo za vselej ostal simbol nasilja in smrti, pa tudi nezmožnje volje naroda, ki se bje za svojo svobodo, nezdružljivo povezan z usodo naših ljudi ob Muri.

Tisto noč na 4. november 1941., ko je nad Soboto še ležala senca večal, so iz zaporov v gradu vlekli na železniško postajo trideset vkleznjenih jetnikov, da bi z njimi napolnili samice v Vacu.

»Nad Donavo razliva svit se lune pozne, odneve korakov več stražarjevih ne čujem, noči minevajo poslednje ure grozne, umirajoč, razbičan, svitu zarje klčem: Se verujem!...«
(Nace Kranjec)

„Se verujem...“

Za sinovi, očeti in brati so romale v Vac žene, matere in sestre: mati Siftarjevega Pepeka, Flisarova mati iz Rankovec, bolečna mati in mlada žena Ignaca Cvetka in druge žene iz Trnja, Hancova Roza, Francka Kranjec, žena mladega pesnika Naceta. Vseh ni mogoče naštet!

Tudi ta pota v Vac so bila del osvobodilne borbe našega naroda, eno najtežjih bremen, ki je padlo na ramena žena. Zaporniki v Vacu niso umirali samo zaradi mučenja, temveč so hirali tudi od lakote. Pribojčki in hrani, toplejša obleka, vse to jih je krepilo telesno; občutek povezanosti z zaledjem, skope novice, prihitopljene, ko je čuječnost stražarjev za hip popustila, so jim krepile voljo.

Žene so skupaj odhajale na pol proti Budimpešti. Tu so morale dobiti dovoljenja za obisk zapornikov. V pisarnah madžarskih oblastnikov so morale stati pred nadutimi uradniki. Neljubne oči so jih prebadale. Morale so govoriti madžarsko. Pustili so jih čakati, poniževali so jih. Ko pa so imele dovoljenje v rokah, so morale spet sesti na vlak, kajti do Vaca je bilo še 45 km vož-

nje. Vozile so se po sovražnikovi deželi in čim bolj so se bližale cilju, tem bolj se je njihovih src polajšal nemir. Naposled so zagledale mrko sivo trdnjavo, mračne zidove brez oken, dvigajoče se strmo nad Donavo. Samo na eni strani trdnjave so zevale v zidu ozke linice. Svetloba ni mogla prodati skozinje, zato so tam notri dan in noč gorele luči. Ko so žene z vlaka zrle v to sivo gmoto zidovja, so jo čutile kakor orjaški kamen na svojih srech.

Znova je bilo treba trkati na vrata pisarn. Pošiljali so jih iz ene v drugo, prebadali so jih z očmi, vsaka beseda je bila izgovorjena v surovem vojaškem jeziku. Za oblastnike zapora so bile to matere in žene zločincev, banditov, »budöös« — smrdljivih partizanov... Ko so bile naposled vse te mučne formalnosti končane, sta obiskovalko obstopila dva orožnika in skupaj so krenili na dolg hodnik. Hladno je zavelo iz te zlokobne notranjosti, pogreznjene v večno temo. Konec hodnika se je izgubljaj v mraku, videti je bilo, kakor da nima konca, kakor da tam nekje daleč prehaja v večno temo, v smrt...

Vendar so iz mraka zadržale sipanje. Različno jih je bilo slišati med trdimi koraki okovanih škornjev obeh žandarjev, ki sta vodila svojo žrtev na pogovor.

Brat je obstal en meter pred sestrom — naprej ni smel. Ni ji smel stisniti roke v pozdrav. Stal je pred njo mlad, izhiran, lasje so mu in padali, zobje so se majali. Gledala sta se — kakšen izraz veselja, pomešanega s trpkostjo, je bil zarisal na njegovih na pol odprtih ustih, iz katerih ni bilo besede! Gledala sta se. Nista mogla najti besed. Vse tišto, kar sta si hotela še malo prej povedati, je okamenelo nekje v prsih. Zmogla sta samo nekaj običajnih vprašanj: »Kako ste doma? Ste zdravi? Kako mama...?« Oči pa so hlepele po novicah. Zašepetala mu jih je, zavite v brezpomembne stavke, ki niso mogli vznajati pozornosti... Tedaj so že potekale minule, dovoljene za razgovor...

Trpka so bila ta srečanja na slabo razsvetljenih hodnikih Vaca!

Zdaj so se iz teme na drugem koncu hodnika izluščila nosila. Bližala so se. Na njih je ležal Nace, Frančin mož. Ni ga spoznala. Pa je bil vendarle on, laško spremljeval

Ob poti traktorja na podeželje UPRAVLJANJE IN VZDRŽEVANJE KMETIJSKIH STROJEV

V letošnjem januarju je bilo uvoženih v Pomurje čez 40 novih traktorjev s številnimi priključki, a kot kaže, jih bomo v prihodnosti dobili še več. Zato je vedno bolj v ospredju problem rednega in smotrnega vzdrževanja kmetijskih strojev, v katerih imamo že sedaj vrednost, ki gre v več sto milijonov dinarjev.

V tem, spričo važnosti mehanizacije za naše kmetijstvo pomembnem družbenem problemu, so zaobsežena številna vprašanja: od oskrbovanja in vzdrževanja traktorjev, priključkov in drugih kmetijskih strojev do organizacije servisne službe, potrebe po postopni tipizaciji kmetijskih strojev itd.

Strokovna služba ugotavlja, da je vzdrževanje traktorjev zadovoljivo predvsem na družbenih kmetijskih gospodarstvih in v nekaterih močnejših kmetijskih zadrugah, ki imajo na tem področju že tradicije (G. Petrovič, Lendava, M. Sobota, Mačkovec itd.), toda v nekaterih zadrugah, zlasti se v posameznih okoljih Goriškega, pa temu ni tako, saj niso redki primeri malomarnega vzdrževanja in oskrbovanja strojev: traktorjev n. pr. ne čistijo, ne zamenjujejo pravočasno olja in jih često tudi nepravilno upravljajo. Posledica tega so prepoznata popravila, ki so v takih primerih tudi dražja kot normalna, kar pomeni za zadrugo občutne izdatke in družbeno škodo, zlasti se v največji sezoni, ko je traktor najbolj potreben.

Zaskrbnjujoče so tudi pogoste prometne nesreče s traktorji. Takih nesreč je bilo letos že deset in so zahtevale tudi tri smrtno žrtve. Trenutno škodo na vozilih cenijo nad 600 tisoč din, toda posledice nepravilnega upravljanja in vzdrževanja bodo daljnosežnejše in se bodo čutile tudi v krajši življenjski dobi teh kmetijskih strojev.

Več pozornosti kot doslej bo treba posvečati predvsem strokovni vzgoji traktoristov. Trimesečni tečaji, ki so sedaj v navadi, so vsekakor premalo za naziv kvalificiranega traktorista. To dokazuje tudi razmeroma slab rezultat zadnjega traktorskega tečaja v Rakičanu, ko skoraj polovica tečajnikov ni opravila zrelostnega izpita. Tako naglo izšolani traktoristi

kajpak ne morejo povsem obvladati svojega dela. Morda bi celo kazalo po uspešno opravljenem tečaju uvesti za traktoriste pripravniški staž, ki bi prenehel po določenem času praktičnega dela in uspešno opravljenih nadaljevalnih te-

Pri pregledu kmetijskih strojev

čajih. Mnogo bi traktoristi pridobili tudi s tem, če bi tovarne kmetijskih strojev pogosteje prirejale demonstracije s svojimi stroji, toda ne samo pozimi, marveč v vseh letnih časih, posebno pa še tedaj, ko je čas za obdelovanje posameznih poljščin. V zadrugah, ki že imajo več strojev, naj bi mislili tudi na svoje strojnike, ki bi absolvirali srednjo strojno šolo v Mariboru.

Za številnim porastom strojev pa v Prekmurju že sedaj močno zaostaja opremljenost in zmogljivost soboškega podjetja »Agroservis«, ki je v bistvu še vedno tako, kot je bilo pred

leti, ko traktor še ni začel svoje zmagoslavne poti na podeželje. Ta problem, katerega rešitev zahteva zaenkrat 5 milijonov din investicij (postavitve lope, podaljšanje obratnih prostora, nabava stružnice itd.), bo postal še aktualnejši, ko bodo morali kmetijski stroji čez čas v generalno popravilo. Kolektiv podjetja ni zmožen tega sam rešiti.

Podjetje je v zadnjem času dokaj izboljšalo servisno službo na terenu. Mimo garancijskih opravilja tudi izredne servisne preglede in popravila strojev pri kmetijskih zadrugah in na družbenih posestvih. Letos bodo opravili pet ali šest

takih pregledov. V G. Petroviču ima podjetje svojo postajo, ki posluje vsako sredo v tednu. Tako postajo nameravajo

NOVA IMENOVANJA

OLO Murska Sobota je na svoji zadnji seji sprejel dve novi imenovanji: Inž. Franc Skledar je bil imenovan za predsednika Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo, Evgen Čug pa je bil imenovan za člana upravnega odbora sklada za kadre, namesto dosedanjega člana Stefana Stefaneca.

ustanovit: še v lendavskem okolišju. Servisno službo, ki jo sedaj vodi pod okriljem podjetja tehnik, pa nameravajo še izpopolniti, tako da bo v moč svojega rednega posla posredovala tudi instruktajno pomoč zlasti mlajšim traktoristom na terenu.

V Pomurju imamo sedaj 11 raznih tipov traktorjev. Spričo pomanjkanja rezervnih delov, zaradi česar stojijo traktorji tudi po več mesecev v popravilu, in zaradi precejšnje komplikiranosti upravljanja in vzdrževanja tako raznolike mehanizacije bo potrebno misliti tudi na tipizacijo kmetijskih strojev, t. j. na zmanjšanje števila tipov in nabavljanje zgolj takih traktorjev, ki se najbolje obnesejo v naših razmerah.

S. K.

MED KOOPERANTNI v soboški občini

Med tem ko so se vroči in deževni dnevi neprenehoma menjavali, je žetev manila in kamor človek pride, so ljudje navadno pri mlavci. Od Puconec do Grada in dalje — do Rogoševca in Pertote, koder smo te dni hodili med kmeti in upravniški kmetijski zadrug, govorijo o pridelku, o vzrokih velikih in manjših hektarskih donosov italijanske in U-1 pšenice, ki so ju sejal v proizvodnem sodelovanju, in o slabih donosih domače pšenice, ki je letos še slabše obrodila, kot pa prejšnja leta.

V vseh krajih soboške občine se suče pridelke italijanske pšenice od 30 do 42 stotov na hektar. Tako je tudi v Rogoševcih in na Cankovi, kjer vam povedo, da so sejali v izredno slabih pogojih, ko je bila zemlja zelo mokra in so sejali z roko, orali pa s konjsko in kravjo vprego. V Rogoševcih je najboljši pridelke celo 45 sto-

tov na hektar. Toda če bi povsod uporabljali pri setvi samo stroje in pravilno mero agrotehničnih ukrepov, bi bilo še boljše. Seveda je škodilo tudi deževno vreme. Bujno rast mladega žita je marsikje oviralo vetrovje.

»Kljub vsemu pa je pridelke pšenice v sodelovanju trikrat in štirikrat napram domači pšenici,« so nam rekli povsod. Tudi Kolenc od Grada, ki je prav tako sklenil pogodbo o sodelovanju, je potožil: »Če bi posejal vse površine z italijansko pšenico, bi vsaj nekaj pridelal — tako pa...« Ficko in Merkl in Motovlec pa sta se že zdaj odločila, da bosta odšlejš sejala le italijansko pšenico. V rogaševski okolici pa podarjajo, da bi bil pridelke še znatno večji, če ne bi bilo toče.

Letos, ko so dobile zadruge nad 40 novih traktorjev in mnogo priključkov za strojno obdelovanje zemlje, se je velik zalet zviševanja hektarskih donosov komaj začel. Ljudje so tudi spoznali, da so kombajni zelo koristni, kajti tam, kjer so poželi s kombajni, so ugotovili tudi večji pridelke — zrna se ni razstresalo na poti do mlatnice. Povsod se odločajo predvsem za strojno obdelovanje, globlje oranje in sploh skrbnejše pripravljane zemlje. Uspeh pa se je pokazal zlasti tam, kjer so se dobro lotili priprav za setev v zadrugah, kajti so tudi takšna področja, kjer je očito, da bi lahko dosegli večje uspehe, če bi se tudi predsedniki zadrug bolj zavzeli za uspešno sodelovanje. Morebiti bi bilo dobro med takimi najprej omeniti Kuzmo.

Trkratni in še večkratni pridelke pšenice v proizvodnem sodelovanju napram domačim sortam pšenice, ki dajejo vedno slabši donos, je neizpodbitno dejstvo. Zaradi tega tudi ni čudno, da se kmetje vedno hitreje in z lažjim srcem odločajo za proizvodno sodelovanje, poseb-

VESTI

Gostovanje osiješkega gledališča

Danes zvečer bo Narodno gledališče iz Osijeka priredilo v dvorani doma Partizan Rousinovo komedijo v treh dejanjih: NINA. V pomanjkanju pomembnejših kulturnih doživetij v Murski Soboti je to zelo razveseljivo dogodek. Podobna gostovanja bodo vsekakor poživljajoče vplivala tudi na domačo gledališko dejavnost.

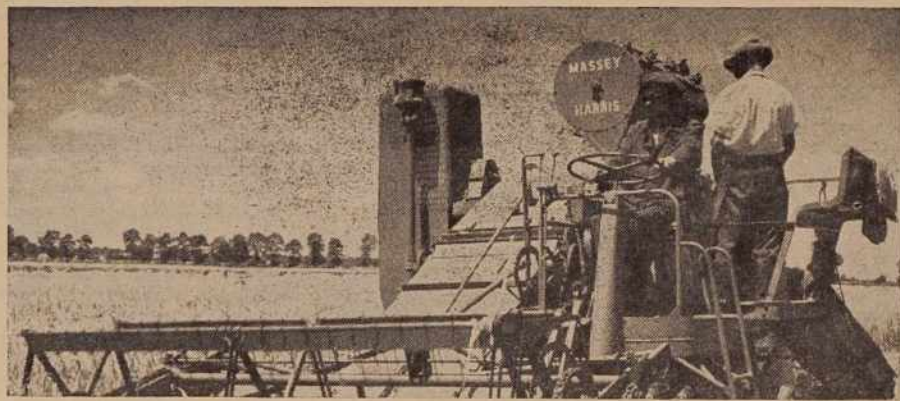
Posvetovanje Inšpektorjev

Pred dvema dnevoma so se sestali na posvetovanju občinski tržni inšpektorji, načelniki tajništva za gospodarstvo in predstavniki sodišča. Tržni inšpektorji so poročali o izvajanju zakona o odkupu živine in o dogonskih sejmih.

Delo mladih zadružnikov

ObK LMS v Murski Soboti pripravljajo analizo o delu aktivov mladih zadružnikov. V ta namen organizira po aktivih številna posvetovanja, na katere vabijo tudi upravnike zadrug. Zapaženo je, da so najbolj aktivni tam, kjer so vodilni člani zadrug izšli iz vrst mladih zadružnikov. Tak primer je v KZ Martjanci in Cankova. V nekaterih drugih zadrugah premalo skrbijo za aktivnost mladih zadružnikov.

Pri vseh aktivih mladih zadružnikov v soboški občini imajo 3-članske ekipe, ki bodo sodelovale na okrajnem tekmovanju: »Spoznavaj svet in domovino!« Najboljši bodo sodelovali na republiškem tekmovanju.

Seja sveta za kmetijstvo

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo OLO je na svoji zadnji seji obravnaval jesensko setev in druge probleme v gospodarstvu.

Prvič letalska šola v Soboti

Letalska zveza Slovenije je pripravila v Pomurskem letalskem centru v Murski Soboti internatsko ja dralno šolo, ki traja en mesec. Za ključek te šole bo 10. avgusta. Stroške šolanja krije Aeroklub v Murski Soboti. Na letališču so tri skupine učencev. Vseh je 36. Pričakujejo, da bodo skoraj vsi z uspehom končali šolanje in se usposobili za samostojno letenje.

Na letališču sta za šolanje dve letali »Rodia«, dve avtovišni in večkrat tudi motorno letalo. Letenje ponujajo trije učitelji — študenti. Ob lepih dnevih je tudi čez 150 šolskih startov na dan. Letalo poleti vsake tri minute.

Ta skupina Letalske zveze Slovenije je opravila letos prvo šolanje v Ajdovščini, a iz Murske Sobotne bodo krenili v Slovenj Gradec.

Dober pridelok črnega ribeza

Nekateri sadjarji v ljutomerski občini so letos pridelali velike količine črnega ribeza, ki prinaša precej dohodka. Največje količine, okrog 4.500 kilogramov, je pridelal kmetovalec Žabota iz Razkrižja. Omenjeni pridelok mu je vrgel okrog pol milijona dinarjev.

V občini je sedaj zasajenih že nad 15 hektarov s črnim ribezom, jeseni pa nameravajo urediti še 13 hektarov novih nasadov.

no ko vidijo, da tu ne gre za izrecne koristi zadrug, ki je ponekod v sodelovanju utrpela tudi nekaj škode. Splošna korist, ki izhaja iz takega sodelovanja, pa narekuje še nadaljnjo krepitev sodelovanja, večjo pozornost pri setvi.

Letos bo — kot predvidevajo — sklenilo pogodbe o sodelovanju dvakrat več kmetovalec kot lani; z znatno večjimi površinami, kot pa doslej. Vseposod pa je opaziti kolebanje med italijansko pšenico in U-1, ki je letos nekoliko bolj obrodila, ker je tudi nekoliko bolj odporna napram vlagi, kot pa italijanska. Kljub temu je razmerje med U-1 in italijansko pšenico še vedno v korist italijanskim, ki pa v nekoliko sušnejšem vremenu mnogo bolje uspevajo.

Soboški dijaški dom v novih prostorih

Potrebo po sodobno urejenem dijaškem domu je bilo čutili že precej časa, saj dosedanje prostori niso več ustrezali niti nekaterim osnovnim sanitarnotekničnim predpisom. Treba je bilo nekje najti nove prostore. Začeli so z obnovitvenimi deli na Martinišču, ki so trajala precej časa in so stala okrog 35 milijonov dinarjev.

Končno se je pred dnevi dijaški dom preselil v nove prostore. Stavba je modernore urejena in ima dve nadstropji. V pritličju bodo učilnice, jedilnica, kuhinja in pisarna. V vsakem nadstropju pa je enajst sob, v vsaki štiri postelje. Torej skupno za 88 stanovalcev. To pa je občutno premalo. Po podatkih se je do sedaj prijavelo za dom 87 deklet in 37 fantov. Prijave pa še vsak dan prihajajo. Krizo bodo skušali rešiti na ta način, da bodo v novih prostorih dekleta, za fante pa bodo obnovili stare pro-

store. Z obnovo teh prostorov bi že pričeli, pa še nimajo načrtov. Kakor hitro pa bodo načrti gotovi, bodo obnovili spalnice in prizidali učilnico. V teh prostorih bo lahko stanovalo 40, če bo potreba pa tudi 60 dijakov.

Preuredili bodo tudi dosedanje domo na Grajski, kjer bo imela verjetno internat dvoletna srednja kmetijska šola v Rakičanu, ker tudi tej primanjkuje prostorov.

V novem domu v Martinišču bo kar prijetno. Prostorne svetle sobe, centralna kurjava, sodobno urejena kuhinja, vodovod. Pravijo, da bodo kupili celo televizijski sprejemnik, seveda če jim bodo to dopuščale materialne možnosti. Urejeni bodo tudi nasadi okrog doma, da se bodo stanovalci v njem res prijetno počutili. Sedaj so prostori prazni. Dom čaka začetek šolskega leta.

-jan

Ujeti v plamenih

SESTCLANSKA DRUŽINA V PLAMENIH: 81-LETNA ANA BERDEN JE ZGORELA, TRI ŽRTVE — ZAKONCA STEFAN IN MARJETA BERDEN TER FRANČ BERDEN — PA SI ZDRAVIJO HUDE OPEKLINE V SOBOSKI BOLNISNICI.

Iz Kobilja poročajo o hudem požaru, ki je upepelil dve hiši. V plamenih je našla smrt 81-letna Ana Berden, zakonca Stefan in Marjeta Berden pa sta hudo opečena, vendar sta že izven nevarnosti; četrta žrtev — 22-letni Franc Berden — pa bo v kratkem zapustil bolnišnico.

Ker gre za neverjeten primer požrtilovalnosti in junaštva, ki so ga pokazali Berdeni, pa tudi ostali sosede v Kobilju, ko so ne glede na nevarnost skušali rešiti iz plamenov onemogo stanko, pozneje pa tudi njenega sina, smo Berdenove obiskali v bolnišnici; ter zapisali njihove izjave:

Marjeta Berden: Požar nas je presenetil sredi noči, ko smo vsi trdno spali. Ko sem se zbudila, je bila soba polna dima in pritiskala je moreča vročina. Ker je bila hiša lesena, streha pa krita s slamo, smo se v hitu znašli ujeti v goreči hiši. Hitro, kar se da, sem zbudila otroka ter ju odvedla na dvorišče. Tedaj sem se spomnila na staro onemogo mater, ki je ostala v hiši. Poklicala sem moža, da bi rešila staro.

Stefan Berden: Hiša je bila vsa v ognju, ko sem si s težavo utrl pot v sobo. Dim in vročina sta me dušila. Tedaj se je vsa hiša močno zamajala in nad nama se je sesulo goreče

ostreje ter naju pokopalo. Izhoda ni bilo. Imel sem še toliko moči, da sem klical na pomoč. Bilo je očito, da ne bom več dolgo vzdržal, mater pa so zajeli plameni.

Franc Berden: Ko sem prišel na kraj požara, me je dirnilo Berdenovo klicanje na pomoč iz goreče hiše. Pognal sem se k oknu ter razbil šipe. Vsem nisem mogel, ker se je sesulo name tramovje.

Ostali sosede: Starke nismo več mogli rešiti, prizadevali smo si, da rešimo gospodarja. Skozi neko odprtino, ki pa je bila vsa v ognju, smo porinili kos lesa, s katerim smo potegnili ponesrečenca iz goreče pasti. —ze

po dolgih mesecih nečloveškega mučenja. Ko je zdaj obšla en meter pred njim in skušala najti znane in drage ji poteze v tem ubogem obrazu, jo je mahoma presunilo, da ga ne bo nikoli več dobila živega iz zapora, ostala bo brez moža in Tanjica brez očeta... V slepi bolečini ni pomislila na zakon, ki ji prepoveduje približati se jetniku. Za to bolečino ni bilo več zemeljskih zakonov. »Nace! je kriknila, pometela k nosilom in objela moža. Samo za sekundo je začutila njegovo ubogo telo v svojih rokah — že jo je zadela boleč sunek v hrbet, da je kakor žoga odletela v nasprotni zid. Tja jo je dosegel dohrotljiv možev glas: »Ne smeš, Francka!... pusti, saj vidiš, kako je...«

Obisk je smel trajati pet minut. Kaj si mogel v petih minutah povedati človeku, ki je umiral? Kaj je mogel s praga smrti povedati on tebi, ki se boš vrnila v življenje? Glejala sta se — ustnice niso moge, samo oči so govorile. To je bila nema govornica pogledov, to je bilo hujanje, za vedno si vtisniti v spomin ta obraz, to vdanost in stoično mirnost, to neoprijemljivo tugo, razlilo v potezah, ki so že kamenelje v predsmrtni ur... Ze so jo vojaki vlekli stran — s telesom je bila še obrnjena k njemu, njegove oči so nepremično počivale na njej, kakor da se hočejo na njej odpočiti od nikomur poznanih muk... Bolečina ni našla sočutja med temi zidovi. Ko pa je žena stopala ven, iz teme hodnikov na svetli dan, je v njej in okrog

nje utihnil vsak drug glas razen enega: »Ne bom imela več moža, prijatelja, tovariša... Bolečina je zlomila šibko telo, ljudje so se rado vedno ozirali v žensko, ki je jokajoč šla po cesti. Ta ali oni je rahločutno vprašali: »Kaj se vam je zgodilo? Zakaj tako jokate?«

Ni mogla drugega, kakor da jo bovinlita roko, jo uprla v mrko tednjavo in hlipala: »Tam!... Vaci!... Vaci!...«

Potem je prišel dan, ko so se zbrali vsi v veliki sobi in so smeli sedeti drug ob drugem, si seči v roke in se pogovoriti, kajti to je bilo zadnjič, da so se videli. To je bilo slovo pred odhodom na fronto. Poslali jih bodo na vzhod, na mnska polja, v gotovo smrt. Vendar so se te poti veselili, kajti bilo je možno, da se na kakršen koli način prejdo Rusom.

Zene in matere so zdaj prvič slišale, kaj so možje in sinovi prestali v Soboti, vendar je bilo to, kar so jim pripovedovali, samo del vsega, kar so tam doživeli. Štitarjeva mati ni mogla izpustiti sinove roke. Francka je prinesla Nacetu Prečernove poezije, da bi jih vzel na pot — najvrednejše, kar mu je mogla dati na poti iz domovine.

Toda Nace in Stef iz Traja sta bila preslabotna in nista mogla oditi. Ostala sta v Vacu, z mnogimi dragimi, ki so bili tu obsojeni na dolga leta težke ječe.

In Vac se je spet kakor ogromna grobnica zaprl nad njima.

Vac — simbol nasilja in smrti! Pod njim se vedno šumi Donava. V njeno šumenje je za vse čase ujeta nekaj tistega, kar so nad njenimi valovi, med mrkami zidovi, trdnjave čutila, spraševala in govorila sreca jetnikov... Pribhajajo in odhajajo pomladi, vzcvetajo in odcvetajo rože... Valovi pšenica na pomurski ravnini... Kam je vse to šlo? Tanjica morda sprašuje: »Kje je očka? Je daleč od tu? Je Vac daleč?«

Na bregu Donave klepetajo veseli kopalci — prisegajo si zvestobo, ljubijo se, živijo... tu pa je smrt... sama smrt — življenja ni med temi zidovi, v ječi čas stoji, ure ne tečejo... Morda je danes rojstni dan moje matere. Dobil sem paket — ko sem ga odpiral, sem pobožal vsako stvar v njem, v vsaki stvari sem videl vaše obraze — tvojeja, mati, tvojeja, žena in tvojeja, Tanjica moja... Kje ste, dragi moji?...

Z obrežja slišim govorjenje kopalcev in pesem, ki jo nekdo pojé: »Vse nekoč mines. Ječa s svojimi zidovi odgovarja tej pesmi s svojo pesmijo, dan za dnem izi: »Svoboda! Svoboda!...«

Sumenje Donave nosi s seboj, iz danes v jutri, v vse prihodnje dneve to nedosanjano pesem o svobodi — poslednjo pesem Nacetu Kranjca: »Umirajoč, razbičan, svitu zarje kličem: »Se verujem!«

Po pripovedovanju Angele Hedžet in Francke Kranjec zapisala Katja Spur

„MI GRADIMO CESTO - CESTA GRADI NAS“

Bilo je lani. Na delovni akciji. Kot bi trenil je minil mesec dni in napočil zadnji dan. Brigade so druga za drugo zapuščale naselje. Brigadirji so se v solzah poslaivali. Pred mesecem dni so se spoznali, postali prijatelji. Skupno delo jih je zblizalo. Zapuščajo traso, zapuščajo vesel vrvč življenja, kjer zmaguje mladost in volja. Odhajali so v Srbijo, Crno goro, Makedonijo. Poslovili smo se: Nasvidenje prihodnje leto na cesti Paračin—Niš! Barake so ostale prazne, pred njimi ni bilo več zastav in v njih življenja.

Marsikateri od nas je pomislil: Bilo je lepo. Prihodnje leto se moram vrniti. V mislih smo odgovarjali odhajajočim: Nasvidenje prihodnje leto.

mo metalčki pa bi se lahko uvrstili med profesionalne natakarje. Brigadir Jožek še vedno opravlja poklic, ki si ga je izbral lani. Pred sabo ima skoraj nekoliko prevelik predpanski in pomiva posodo. Pravi, da mora tudi to nekdo opravljati in mu je ta posel všeč.

Kam pa po večerji? V kino. Kinodvorana, ki je v resnici le prostor urejen podobno amfiteatru, privabi vedno mnogo obiskovalcev. Nočoj so bili kar vsi sedeži zasedeni. Vse kot pravi kinematograf, le da ne poznajo vsi opic.

Drage prireditve slučajno danes ni na sporedu. Sicer pa raznih prireditev v naselju ne manjka. Vsak večer je kakšna. Včasih pa so kar na tekočem traku: v enem večeru dve ali tri. Pogosto prihajajo gostovatne kulturne skupine iz vse domovine, večkrat pa tudi brigadirji sami pripravijo kakšen spored. Cela vrsta kulturnih prireditev, ki so zabeležene v dnevniku »Kulturnega« brigade Tončka pričajo, da v naselju zvečer nikoli ni pušč. Kinopredstave, taborni ognji, celovečerne kulturne prireditve, ples in še marsikaj.

S tako pestrim izborom prireditev je res lahko vsak brigadir zadovoljen. Večkrat tudi sami nastopajo z recitacijami, petjem ali narodnimi plesni. Največkrat je seveda na odru harmonikar Mirko, ki pa tarna, da brigada nima harmonike in si jo zato mora vedno sposojati. Kuminov Franček je celo zasedel prvo mesto na tekmovalju »Pokaži kaj znaš«.

Kako preživeti večer, tu ne dela nikomur preglavice. Izbrana je velika. Spat gre le malokdo. Vsak brigadir hoče čas, ko je na trasi, čim boljše preživeti. Tudi večer. Sele ob de-

Prihodnje leto bodo postavljena na drugem kraju, prišli bodo brigadirji in jim vili novega življenja.

Med mladimi šoferji

Dviganje zastave spada med najbolj svečane trenutke v brigadi. Brigadirji z napetostjo pričakujejo,

Mladi traktoristi s svojim skojem

koga bo komandant imenoval za dviganje zastave. To je vedno najboljši brigadir prejšnjega dne. Med petjem himne se zastava dviga vedno višje. S tem se začne za brigadirje nov delovni dan.

Po končanem zboru nihče ni spraševal kaj mora delati. Pospravljanje postelj, ribanje barake in urejanje okolice. Sele potem se začne pravi brigadirski dopoldan, kakor bi lahko imenovali obiskovanje raznih tečajev.

Na igrišču, kjer se je včeraj bil boj med »Suhimis in »Debelimis«, stoji pomurski srednješolski okrog »Puchas. Predavatelj jim pojasnjuje delovanje sklopk, kako se menjajo brzine itd. Na vrsti je praktična vožnja. Pravkar vozi Drago. Vozi okrog igrišča. En krog, dva, tri kroge. Stop! Na predavateljev klic je močno pritisnil zavoro. Vse je bilo tako nenadoma. Osmice mu ne gredo tako gladko. Se bo potrebno vaje. Za njim je vozil Tonček. Prav gotovo bodo vsi opravili izpite, saj vozijo kot da bi šoferske kujžice že imeli v žepu.

Prili do vožnje z motornim kolesom je tudi v brigadi težko. Najprej moraš seveda voziti kolo, potem presedlaš na moped in šele če si tu dovolj spreten, ti zaupajo motorno kolo. Predavatelj jih je pohvalil, ker kažejo največ zanimanja in volje do dela v tečaju.

Med tem so brigadirke na tečaju za napredek gospodinjstva, kjer se spoznavajo s sodobnimi stroji in pripravami, ki jih vsaka gospodinja mora poznati. Ostali so na fotoamaterskem, radioamaterskem in traktorskem tečaju. V štabni pisarni sedi na tleh pet brigadirjev in nekaj

Med plesalci so bili tudi Ančka, Marija, Dušan in Tašek, ki so nastopali že lani v Domaslovu. Postavili so se v krog. Mirko pa je zaigral tisto: Vse kar lazi po tem svetu...

Dopoldan hitro mineva. Le malokdo lenari. Zakaj neki bi izgubljal čas, ko mu je pa tu dana možnost, da se marsičesa nauči. Vožnja z motorjem, s traktorjem, slikanje, gospodinjstvo. Ne, vse to je res škoda zamuditi.

Po trasi od brigadirja do brigadirja

Kosilo. Zbor brigade in nato odhod na delovišče. Na ramenih nosijo krampe in lopate, sonce žge, na nebu ni niti najmanjšega oblaka. Obeta se torej vroč dan.

»Vodonasica se morajo pripraviti. Brigadirji ne smejo biti žejni. Tu se bo delalo! odloči namestnik Kar-

lo v naselju. Tu je bil le dežurni brigade Stanko in nekaj brigadirki, ki so pospravljale barako. Sanji, tehnični referent brigade, je še v postelji. Ura je bila sicer komaj sedem, vendar to ni običajno za brigadirje. Sanji ima seveda kot najbolj navdušen fotoamater v naselju to pravico. Včasih dela kar cele noči slike. Brigadirji sami pravijo, da s Prelecem čepita včasih dolgo v noč v laboratoriju in ustvarjata. Po kvantiteti izdelkov se gotovo lahko primerjata z vsakim fotografom.

Delovišče. Zivahno je kot, da se dela za stavo. Vsi brigadirji niso iz Sobote. Med njimi je tudi 25 idrijskih rudarjev. Vozijo samokolnice. Da gre delo hitreje, vozi vsak vozač kar dve. Eden mu jo pa nalaga. Brigadirji s samokolnicami hite, se vračajo, pograbbajo novo in spet hite. Izgleda, kot da je delo na tekočem traku. Tu ni časa za pogovore in zabušavanje. Vsak hoče le čimveč napraviti.

Ob devetih je ekonom prinesel malico. Za kratek čas se je delo ustavilo. Posedli so na prevrteno samokolnico, na kamenje, na zemljo. Vsak je držal v roki kos kruha s salamo. Četrta ure je hitro poteklo. Sonce vedno močneje pripeka, a tempo dela ostane isti. Samokolnice in spet samokolnice. Brigadirka, ki vodi evidenco nad opravljenim delom, komaj zasleduje brigadirje, ki s samokolnicami kar švigajo mimo.

Drvarič Drago, komandir druge čete, je v brigadi zadovoljen. On in še številni brigadirji bodo prihodnje leto med prvimi prijavljeni. Najboljši brigadirji: Stefan, Pavel, Ivan, Zdravko, Jože in še kup drugih.

Visok rudar iz Idrije, namestnik komandanta, pravi, da je po delovnem učinku brigada najboljša v naselju. Pred dnevi so normo dosegli z 201 odstotkom, kar je tudi rekord naselja. Brigada je bila do sedaj štirikrat udarna, želja brigadirjev pa je, da bi bili šestkrat. Lahko torej pričakujemo, da se bo brigada vrnila šestkrat udarna.

Brigadirka Vera nalaga samokolnico. Sicer je brigadna bolničarka, pa kljub temu dela tudi na trasi. Pravi, da jo delo veseli. Bila je že štirikrat v brigadi in se želi vrniti tudi prihodnje leto.

Brigadir Aleksander Prelec

Dopoldan je hitro minil. Naložili so zadnje samokolnice, jih odpeljali in brigada je s pesmijo krenila v naselje. Spet en dan. Vsak brigadir je odpeljal povprečno 266 samokolnic 50 metrov daleč. Za kaj takega je sposobna le mladost, ki ima pred sabo edini cilj: Boljše življenje.

Dež po dolgem času

Izza hribov so se nenadoma privlekli temni oblaki. Prve kaplje so padle na naselje. Na začudenje brigadirjev je začel liti dež kot iz škafa. Pa ne za dolgo. Ravno toliko, da se je razbeljeno kamenje nekoliko ohladilo. Na prostranem nogometnem igrišču se spet zbirajo brigadirji. Prej jih je nevihta pregnala. Traktorski tečaj. Izpit. Po povratku domov traktor. Take so misli obiskovalcev traktorskega tečaja.

Vlado Seruga, komandant II. PMDB s svojim namestnikom na delovišču

Okrog 60 jih obiskuje traktorski tečaj. Po vrnitvi v Soboto bodo le enkrat opravljali izpite, ker do brigadni izpit le pol kvalifikacije. Brigadir, kostanjevih las, pravkar vstopi v vožnjo s traktorjem. Prvi krog je za njim, tudi drugi, pri tretjem pa nenadoma pozabi kako je treba vozilo ustaviti. Trudi se pa ne uspe. Končno, ko je že ves iz sebe, se vozilo ustavi. Nanj sede drugi. Bila je njegova prva vožnja.

Največje zanimanje pa kažejo tudi tu za Pucha, za katerega jih je 8 že opravilo izpite. Drugi so fotoamaterji, radioamaterji, sami amaterji. Kar precej jih je.

Zivljenje v naselju je zanimivo. Vsak dan dožive kaj novega, obiskujejo razne prireditve, plejejo, lu seveda se tečajniki marljivo pripravljajo na izpite. Znamenitost naselja je brigada nogometnega mladika Srbije, ki ima s sabo kar 70 nogometnih žog. V naselju bo nekaj dni pred odhodom brigade kosko tekmovalje. Tu se bodo brigadirji pomerili med seboj v raznih športnih panogah, kulturnih prireditvah, v vožnji s traktorjem, motorjem, skraćka v vsem, kar so se naučili na akciji.

»Ali bi želeli domov?« Odgovor na to vprašanje so različni, vendar v bistvu isti. Nihče ne želi domov. Jože in še nekaj drugih celo pravijo da bi kar ostali.

Ne bodo ostali. Vrnili se bodo v podjetja in vasi.

Še enkrat pri srednješolcih

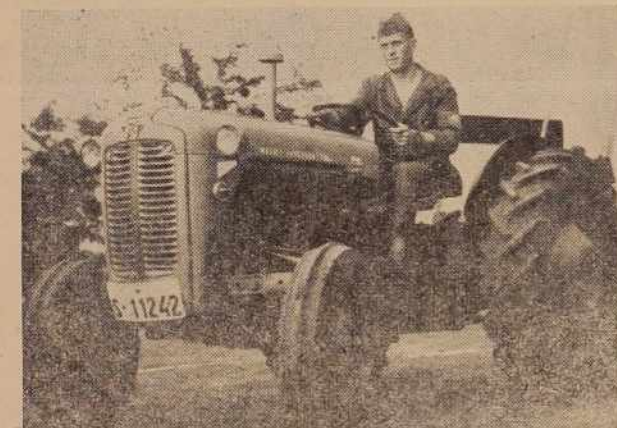
Brigada se je pravkar vrnila z dela. Silvo, ki je sekretar partijske organizacije v brigadi in obenem najstarejši brigadir (27 let), se je umival. Pravi, da je v brigadi 22 mladih komunistov, v celem naselju pa okrog 200. Organizacija rešuje razne manjše probleme, hkrati pa pripravlja najboljše mladince za sprejem.

Namestnik Karči je ves v procesih. Razporeja delo, sprejema od delovodij poročila itd. Seveda mora skrbeti, da brigada na delovišču čimveč opravi. Pravi, da je v brigadi 22 mladih komunistov, v celem naselju pa okrog 200. Organizacija rešuje razne manjše probleme, hkrati pa pripravlja najboljše mladince za sprejem.

Se je ravno toliko prostora v beležki, da lahko zapišem kar prvi »športni brigade« Slovo: sV tem pogledu smo najboljša brigada v naselju. Do sedaj še nisimo izgubili niti ene tekme. In naševal je zmig v nogometu, odbojki, košarki, smučarskem tenisu.

Beležka je polna. Ni več prostora za brigadirsko višje. Če bi jih zbral, bi lahko napisal celo knjigo. »Čim več kubikov, čim več kilometrov, čim več znanja.« To so želje brigadirjev. Se bo treba premagati številne ovire. Toda in je mladost. Ta ne pozna ovir. Leto za leto odhajajo na delovne akcije. V kajigo dela mladine se vsako leto pripiše nov aspeh. Brigadirji grade cesto — cesta pa gradi njih. Tudi letos dela mladina z zavestjo, da mora nalogo, ki jo je sprejela od Partije, do zadanega roka čisto in polniti.

Marjan Ebart

Začetek je vedno težak, toda pogum tudi nekaj velja

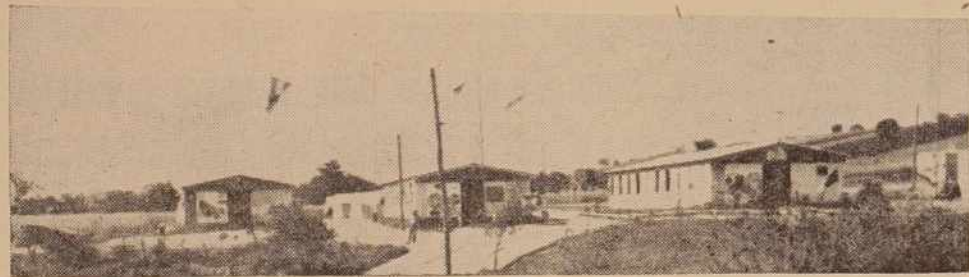
in njegov namestnik Karči Suklič stoji sredi skupine brigadirjev. Z njunih smejočih se obrazov se vidi, da sta z brigado zadovoljna. Gimnazijci, dijaki ESS, vajenci, skraćka vsi, ki so se tu zbrali, se zadovoljni obrzov smejejo, kakor bi hoteli reči: Vsakomur je lahko žal, kdor ni šel z nami.

Brigadirji. In vsepovsod smo brigadirji. Pravkar so zapustili Solske klopi. Prišli so na delovno akcijo. Potem se bodo spet vrnili v šolo. Imeli bodo prijetne spomine na po-

setih se naselje umiri. Čez peto brigadirjev je zaspalo. In le od daleč prihaja trušč buldožerjev in vibratorjev. Ti ne poznajo počitka.

Naselje, kjer je zmagovita mladost

Jutro. Naselje se prebuja. Brigadirji se zaspajo dvigajo iz postelj,

Brigadirsko naselje »Buda Tomovič« v Aleksincu, bivališče II. PMDB

čitnice, ki so jih preživeli v brigadi. V novo Solsko leto bodo stopili z novimi izkušnjami. Se se bodo vrnili na delovne akcije. In leto za letom bo rasla njihova ljubezen do domovine.

Zvečer je v naselju vedno živahno

Zbor brigadel je iskal dežurni brigadirje. Zbor, po zboru večerja. Brigadirji strapezarije v belih sukničnih strežbo. Manjkajo jim še sa-

nekateri skušajo spanje nekoliko podaljšati, saj je zjutraj prijetno malo poležati. Kmalu se tudi ti dvignejo in baraka je prazna. Jutranja telovadba je prva točka dnevnega reda brigadirjev. Spet je napočil nov dan.

Sončni žarki prodirajo skozi veje. Naselje je oživilo. Spet isti vrvež kot včeraj, tekanje sem ter tja. Od nekod se je celo oglasila pesem. Tu je mladost. Tu so dan za dnem kulturne in športne prireditve, tečajji, zabave. Toda življenjska doba naselja je le ena sezona.

sestavljajo. Težko je uganiti, kaj pomenijo te številne žice, spojke in elektranke. Čez dobro uro so se že slišali iz pisarne prijetni zvoki nove popevke. Tukaj Radio Ljubljana. Pomurski radioamaterji so sestavili radijski sprejemnik. Tehnični referent brigade Ludvik pravi, da vsak brigadir obiskuje povprečno eden tečaj.

Dekleta se vračajo z gospodinj-skega tečaja. Ičejo harmonikarja Mirka. Zvečer bo zprisedba. Ena točka bodo prekmurski narodni plesi. Pred nastopom je potrebna vaja.

Na delovišču II. kmečko-delavske PMDB

Ta brigada, ki je v naselju Aleksincu, je na trasi že skoraj dva meseca. Torej, dopoldne. Brigado ni bi-

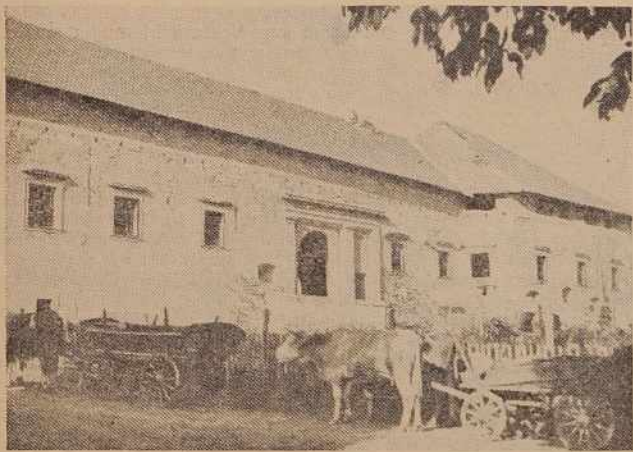
Reporterjevi zapiski z Negove

Negova, Radvenci, Ivanjševci, Ivanjševski vrh, Radmožci in Kunova so kraji, kamor nekoliko bolj počasi prodira napredek: delno iz objektivnih razlogov, saj je že od nekdaj edina cesta, ki povezuje Negovo z ostalimi kraji, cesta Negova — Ivanjci. Vsepopoldne drugod vidiš le blatne kolovoze, ki so jim edini mojstri: volovske vprege in bosonogi šolarji, ko ob jesenskem deževju brozgajo po blatnih kolnikih v šolo.

Letos so se pri Negovi odločili, da bodo pričeli zidati kulturni dom. Pred kratkim so naredili 42 tisoč opek. Če bo vreme dopuščalo, bodo naredili letos še dvakrat toliko. Za celotno stavbo, ki bo 42 metrov dolga in 12 m široka, rabijo okrog 200 tisoč opek.

Zadruga brez traktorja

Menda je negovska kmetijska zadruga edina, ki nima traktorja in mlatilnice. Na letošnjem občnem zboru so sicer sklenili, da kupijo trak-

Grajsko poslopje, ki ga sedaj obnavljajo in preurejujejo

Predsednik prosvetnega društva pri Negovi Rudolf Kur mi je povedal, da v stavbi ne bo samo dvorana, ampak tudi pisarna krajevnega urada, troje stanovanj in zdravstvena ambulanta. Predvsem ambulanta pri Negovi najbolj pogošča. K zdravniku ali zobozdravniku morajo v Radgono, Radence ali k Vidmu. Gradbeni odbor je zbral doslej tudi že 50 kub. metrov lesa. Predvidevajo, da bo stavba do prihodnje jeseni pod streho. Z denarjem bo pomagala tudi radgonska občina.

tor in se v čim krajšem času združijo s katero drugo, močnejšo kmetijsko zadrugo, najbrž radgonsko. Sicer pa ni nič čudnega, če v negovski zadrugi doslej niso imeli traktorja. Zadrugniki — teh je 144 — imajo v glavnem sadovnjake, njive pa so v hribovitih predelih, kjer je obdelovanje zemlje s traktorjem težje. So pa še kmetovalci, ki niso popolnoma prepričani o vrednosti obdelovanja zemlje s sodobnimi stroji.

Kooperacija se uveljavlja tudi pri Negovi

Kljub razmeram, ki so posledica odrezanosti od sveta, je negovska zadruga vendarle zabeležila nekatere uspehe. Italijansko pšenico so posejali na 12 hektarjih zemlje. Po prvih ocenah so pridelali na hektar po 30 stotov, pri nekaterih kmetovalcih pa bo pridelok celo večji. Domače sorte pšenice so bile letos v negovski okolici zelo slabe, saj jih je spomladansko deževje popolnoma zbil v tla. V kmetijski zadrugi menijo, da si zadrugniki lahko obetajo boljše življenje le, če bodo posvečali več pozornosti živinoreji in sadjarstvu. Zadrugniki pa tudi pričakujejo, da jim bo kmetijska zadruga že v kratkem lahko dala posojilo za nakup plemenske živine.

Dve sadjarski skupnosti

Začetek obnove sadovnjakov, ki so skoraj edini vir dohodkov prebivalstva, predstavljata sadjarski skupnosti v Kunovi in v Radvencih. V Kunovi bodo obnovili okrog 10 hektarjev sadovnjakov. Kmetijsko zadrugo čakajo pri tem še velike naloge, saj bo morala ustanoviti še več takih sadjarskih skupnosti.

Prva „weekend“ hišica in lovška koč

Negova z okolico ima tudi svoje naravne lepote. Pravi pokrajinski biser je negovska ribnik s cvetočimi lokvanji in prvo „weekend“ hišico na vodi. Ob nedeljah se zbira ob ribniku mnogo izletnikov, toda kaj, ko ni nikogar, ki bi poskušal urediti okolje v prijetno izletniško točko.

Pred kratkim so pričeli graditi v „Črnem gaju“ pri Negovi lično lovško koč, v kateri bo imela svoje društvene prostore negovska lovška družina.

Glede na vse to se Negova vsestransko prebuja. Čim bo urejena cesta Negova—Radvenci—Spodnja Ščavnica, bodo dobili Negovčani in njihovi sosede še eno okno v svet.

Juž Makovec

Radenci med sezono:

Vsako leto več gostov

RADENCEM SE DVA HOTELA — LETOS TUDI ZIMSKA SEZONA — PRIPRAVE ZA GRADNJO LETNEGA KOPALIŠČA — GOSTOM NAGAJAJO KOMARJI!

Z letošnjo predsezono so bili v Radencih kar zadovoljni, če izvzamemo muhasto vreme, ki že nekaj let sem kazi gostom razpoloženje. Dotok gostov v zdravilišče Slatina Radenci je kljub temu vsako leto večji. In kako tud: ne, saj redko katero zdravilišče nudi: toliko različnih možnosti za zdravljenje raznih bolezni, ki se lahko uspešno zdravijo s kopanjem in pitjem mineralne vode, kakor je to primer v Radencih. Številke, ki smo jih dobili v recepciji, kažejo da je bilo lani v predsezoni: 10.195 nočnin in 1.155 go-

smo že sredi glavne sezone in je dotok gostov vedno večji, bo skoraj zmanjkalo prostorov, saj razpolaga zdravilišče največ s 350 do 400 ležišči. Zato je v Radencih že dolgo nujno potrebno, da zgradijo en do dva nova sodobna hotela. Čeprav je to za zdravilišče za sedaj velik finančni problem, ga bo moralo skupno z občanskim ljudskim odborom slej ali prej rešiti, če bo hotelo obdržati sloves, ki si ga je v 70 letih ustvarilo. Mnogo ljudi stanuje tudi: izven zdraviliških objektov v zasebnih hišah.

Ker so vsi čevljarji opustili obrt, je neizogibna čevljarska delavnica.

Za razvedrilo je gostom na razpolago kavarna z barom in glasbo. Dalje je tu še kino, knjižnica in igrišče za tenis in balinanje. Včasih so govorili o gradnji modernega kegljišča. Morda bi gosti zlasti po večerji radi gledali televizijski spored. Brez televizorja seveda to ne gre...

Več kakor druga leta, delajo nadlego gostom komarji. Komaj in komaj se jih otepajo. Zlasti je to hudo pred dežjem.

stov, letos pa približno enako število nočnin in 1.459 gostov. Tujih gostov je bilo lani do tega časa 99, letos pa že nad 119, največ Avstrijcev, nato Italijanov, nekaj Američanov, Francozov itd. Trenutno je v zdravilišču nad 260 gostov. Ker pa

Če že ne novi hoteli, nekaj novega pa se le obeta v Radencih. Na spomlad so uredili toplovodne naprave za centralno kurjavo, ki bo omogočila podaljšek v zimsko sezono. Za enkrat bodo lahko sprejeli v zimski sezoni: 150 gostov, toliko prostorov bodo namreč lahko že ogrevali. Jeseni pa bodo pričeli z gradnjo olimpijskega letnega kopaljšča. Za bazen so načrti že v delu, polnjen pa bo z vodo iz vodovoda slatinskega podjetja. Tudi lokal za prodajo sadja nameravajo urediti.

Omenili smo nekaj večjih stvari, ki jih bo nujno treba rešiti v Radencih. Je pa še mnogo drobnih stvari, ki jih bo treba urediti, kar pa naj ne bo samo skrb zdravilišča, ampak vsega prebivalstva. Velika neprijetnost, večni prah na cestah, je z asfaltiranjem ceste proti Murski Soboti in Radgoni že odpravljena. Poskrbeti bo treba za olepšavo in večjo privlačnost vasi ob obeh straneh ceste, ki pelje na Kapelo, posebno pred zadrugnim domom. Samo ena trgovina je za Radence tudi premalo, potrebna bi bila zlasti delikatesna trgovina.

Zato bodo, kakor smo slišali, iz letala zaprašili najmočnejša področja legel nadležnih komarjev. IKA

200 naših otrok v koloniji na Gorenjskem

Prejšnji teden se je vrnilo 200 naših šolskih otrok, ki so prebili tri tedne v Kranju.

Otroci so se hitro vzveli v novo okolje. Vsak dan so prirejali krajše izlete v bližnje okolice. Tako so dnevi kaj hitro minevali. V koloniji je bilo najbolj živahno okrog dvanajste ure, ko so se otroci vračali z izletov in si pripovedovali svoje doživljanje.

Za razvedrilo so imeli na razpolago tudi filmske predstave. Ob zaključku taborjenja so priredili zelo pestro akademijo, kasneje pa so se odpravili z avtobusi še na kratak izlet po Gorenjski. Med drugim so obiskali tudi grobove padlih talcev v Begunjah in v Dragi. B.N.

Z obiska v taboru okrajne zveze DPM na Verudi pri Puli

Štirinajst dni sonca, vode in zdravja

Tabor sem našel na istem mestu kot lani — deset minut od končne avtobusne postaje na Verudi pri Puli...

Ob mojem prihodu je bil tabor „Veseli veter“ tih in prazen. Pred lepo, novo, zložljivo

vel v taboru pravi veseli veter. Posamezne skupine se pridno pripravljajo na tekmovanje z ostalimi tabori. Najbolj živahno je bilo med šahisti. Na turnirju se je na sedmih šahovskih deskah borilo 14 pionirjev.

Nad spečo vasico bdita dva stražarja. Junaško sedita na klopek jedilnice, pripravljena na vse, kar lahko prinese tiha noč; lepa, mirna noč, v kateri se po dolgem dnevu tako prijetno zasp. Nič ni zato čudno, če mora dežurni vzgojitelj včasih zbuditi stražarje iz sladkega sna.

Ko predrami tabornike zjutraj pisk piščali, je sonce že visoko na nebu. Skupine pionirjev že hito k jutranji telovadbi, nato pa urejajo šotore in se umivajo.

Upravnica tabora Dragica se med tem že vrača s kolesom iz

Pule, kjer je urejala vse potrebno, da taborniki ne bodo lačni. Na trgu so že slive in hruške, toda treba jih je iskati zgodaj zjutraj, ker jih kmalu zmanjka. Nato privleče priljubljen znanec pionirjev, Milošev osliček, vozček s kruhom in sadjem.

Veseli smo se razstali — pionirji: ob lepih mislih na nov dan, jaz pa ob misli na to, kako prijetno bi bilo, če bi lahko omogočili večini naših pionirjev dva vesela tedna v šotorih ob morju. V.

Posnetek iz Baške, priljubljenega letoviškega kraja

barako sta kuharici pripravljali malico za tabornike. Veliki kos belega kruha, namazan z marmelado, so se nabirali v zajeti košari. Le kdo jih bo pojedel — sem pomislil in se razgledal po platenih hiščah. V njih je bilo vse lepo pospravljeno, kakor je bilo tudi snažno v vsem taboru, čeprav je v njem 74 pionirjev.

Pionirje sem dobil v zalivu pri svetilniku. V vrsti so čakali na malico. Dve pionirki sta j m jo nesli nasproti. Najbolj nečukani so takoj pritekli in z očmi ocenjevali največje kose. Moram reči, da so kar dobro ocenjevali. Večkrat sta kar dve roki zagrabil isti kos, vendar prepira ni bilo, saj je nekaj kosov vedno več, za »repetete«, kakor se pravi temu po taborniško.

Zalivček, v katerem se kopajo pionirji, nudi dovolj prostora kar šestim taborom, ki so se namestili na majhnem polotoku. Skupine ljutomerskih in radgonskih pionirjev so se po barvi precej ločile od drugih »starejših« tabornikov. Toda bela koža se bo ob pravilnem sončenju kmalu izenačila s kožo ostalih kopalcev. Vodstvo tabora je priskrbelo dve maski za podvodni lov, nožne plavuti in plavalne pasove. To nekatere tako vabi v vodo, da jih je bilo težko dobiti v tabor.

Po končanem kopanju je za-

Tudi ostali so se pridno urili, saj bo treba dostojno zastopati tabor »Veseli veter« v odbojki, nogometu, med dvema ognjema, v perjanici in plavanju. Nekateri bodo morali sodelovati na več tekmovanjih.

Kmalu je vse delo prekinil pisk piščali. Zbor za večerjo. Iz dolge vrste pionirjev se slišijo veseli in duhoviti dovtipi v pristni prleščini in prekmurščini. Kmalu so vsi pionirji s svojimi skodelami za mzami med šotore. »Repetente«, ki so navadno najhitrejši, kmalu zdrve nazaj h kotlu, kjer jih že pričakuje nasmejana kuharica, zadovoljna, da jim jed tako tekne.

Tisti večer, ko sem obiskal tabornike, je čakalo pionirje še prav posebno veselje: tabor ZB iz Kranja jih je povabil na poslovilni večer. Ko vzplapolajo prvi plameni ognja, obsvetijo množico otroških glav okoli sebe. Okrog ognja so se zbrali pionirji šestih taborov. Vsi nato z zanimanjem sledijo kulturnemu, še prav posebej pa šaljenemu delu programa. Posebno so navdušeni nad glasbenimi točkami skupine vojakov, ki so prišli k tabornemu ognju iz Pule.

Po končanem programu je bilo kmalu spet vse tih. Tu in tam je bilo slišati iz posameznih šotorov še pritažen smeh, ki pa je kmalu zamrl.

Med nasadi breskev v Kuštanovcih

Konec julija na Goričkem. Zetev je v glavnem končana. Nekateri že spravljajo snopje. Težko naloženi vozovi se le počasi gibljejo po razdrapanih

Nekaj sto metrov od vas. si delijo na površini treh hektarjev življenjski prostor pšenica, jablane in breskve. To je torej novi nasad. Kmet Ovrček, ki je

s pridelkom zadovoljni, saj ga bo čez 1100 kg.

Drugi kmetje, ki so videli vzorno urejen sadovnjak, so začeli: ta način gospodarjenja uvajati tudi na svojih parcelah. Zakaj neki ne bi? Na isti površini imaš lahko istočasno dve kulturi. Njiva zaradi tega prav nič ne trpi. Oranje je sicer nekoliko težje, pa je toliko bolj prijetno ob žetvi prigrizniti sočno breskev.

Letos odkupuje zadruga breskve po 70 din za kg. Kmetje so zadovoljni, saj so breskve za njih dohodek, katerega sicer ne bi imeli. Za breskve je seveda treba tudi skrbeti. Vsako leto jih dvakrat okopajo, pognoje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili. Obvezno jih pa vsako pomlad poskrpajo.

Nekaj dni v letu posvetiti torej breskvam. Najbolj zanimivi in živahni so seveda dnevi, ko se breskve obirajo. Takrat je nasad kakor oropan. Na strnišču stoje prazne sadike. V tem času so breskve že daleč v mestih. Potrošniki jih kupujejo, zadovoljni so z njimi. Premalo jih je.

Pravijo, da prihaja v Kuštanovce sedaj več ljudi kot običajno. Prihajajo z nahrbtniki, aktovkami. Vsi hočejo breskev, sočnih kuštanovskih breskev.

Načrti za prihodnje leto. Ovrček pravi, da bi nasad razširil, da pa nima več zemlje. Bodo pa verjetno drugi vaščani. Čim več breskev, čim več sadja. Novi sadovnjaki, v katerih bodo rasle le dobre vrste. Potrošniki bodo zadovoljni.

Pogled na plantažne nasade v Kuštanovcih

poteh. Za njimi se dvigajo oblaki prahu. Vročina je.

Kmetje pa hito. Vreme je muhasto, nebo pokrije majhen oblak in že je tu ploha. Te si kmetje v tem času najmanj žele.

Kuštanovci. Iz Mačkovec motor po slabih cestah komaj prisopihna na hrib. Vsenaokrog kamor seže pogled so njive in sadovnjaki. Med njimi leži raztresenih nekaj kmetij. Tu še vedno žanjejo. Drugi vozijo, ali že celo mlatijo.

Nasad breskev v Kuštanovcih je edni v Pomurju. Med številnimi sadovnjaki, ga je kar težko najti. Kmetje pogosto sami pravijo, da je pri njih za sadovnjake zelo ugodna lega. Vendar plantažni nasad breskev ni običajni sadovnjak.

eden izmed treh delničarjev te majhne plantaže, žanje. Zlatorumeni klasje pada drugo za drugim, kosci pa kdaj kdaj obstane in z najbližje sadike utrga sočno breskev. Da, sočno in debelo. V kilogram bi jih spravil šest ali sedem.

Za trenutek sedeva na snop, ponudi mi kot pest debelo rdečo breskev in že sva v živahnem razgovoru. Pravi, da so začeli misliti na nasad že pred petimi leti. Takrat so tudi posadili prve sadike. Naslednje leto so zasadili celo površino, ki so jo za to namenili. Po nasvetu strokovnjakov so zasadili mešano breskve in jablane. Težko je bilo čakati prve plodove. Predlani so prvič obrodile. Pridelka pa je bilo malo. Lani pa ga je že precej bilo tudi za prodajo. Tudi letos so vsi trije lastniki

Aleksander Rituper, ki je letos nabral nad 2000 kg ranih breskev

„POKAŽIT MI NAŠO ZASTAVO“

Tovarš urednik!
 Za Dan ostaje slovenskega naroda so se v Kramarodih zbrali člani Zveze borcev. Njihova patrolja je obiskala posamezne vase, bioše borce in sodelavce narodnoosvobodilne vojske ter svoje padlih. Vsak, ki ga je patrolja obiskala, je bil tudi obdarovan. Skupno so se pa spominjali težkih dni iz minule vojne. Srečanja nekdanjih borcev so bila zelo ganljiva. Ko se je patrolja ustavila v Sotini pri Staniševih, ki ji je mož padel v partizanih, sama pa za posledicami vojne že petnajst let nepremično leži v postelji, so se nsem orosile oči, ker je bolnica prosila, da ji naj pokažejo našo zastavo, ki je že dolgo ni videla. Težko je popisati trenutke, ko je zastavo prinesel zastavo, ki jo je bolnica lahko pobožala le s solznimi pogledi, ker je z rokami, ki so mrtoe, ni mogla pobožati!
 D. Devetak

SEMINAR ZA PODMLADKARJE

Pred kratkim se je končal enotedenski seminar za podmladkarje Rdečega križa, ki ga je organiziral Okrajni odbor

RK Murska Sobota. Podmladkarji so se na seminarju seznanjali predvsem z osnovnimi načeli higijene. Pri predavanjih

so se posluževali tudi diafilmov. Tečaj je bil organiziran ob 100-letnici Rdečega križa.
 N. C.

MNENJE BRALCEV

Je to prav?

Na Dan ostaje sem se ustabil v gostilni Lovrenčič v Lokačih. Za mizami je sedelo večje število absolutov križevske osemletke, ki so imeli »zaključek« šole. Izvedel pa sem, da so zaključek šolskega leta že imeli in je bila ta prireditel nekak izgovor. Pa tudi nobenega učitelja tokrat ni bilo zraven.

Menim, da bi morali predvsem starši zabraniti prireditve šolske mladine, ki se zavlečejo pozno v noč, saj starši čestokrat radi kritizirajo: »Ja, kakšna pa je današnja mladina!«

„Takvog gosta tri dana dosta“

Potoval sem z avtobusom Ljubljana—M. Sobota v Slatina Radenci. V Mariboru so skoraj vsi potniki izstopili. Potem smo ostali mi, ki smo se peljali v Slovenske gorice in v Prekmurje. Avtobus je bil spet tako zaseden, da ni bilo dovolj sedežev za vse potnike. Spreodnik, prijazen tovariš, nas je tolažil, da bo čez nekaj postaj dovolj prostora v avtobusu.

V zadnjem delu avtobusa so pričeli med tem vzbujati pozornost trije potniki: starejši možki, gospa in mlajša gospodična. Moški, čeprav je dobil sedež, se je najbolj razburjal: »Pri nas v Ameriki bi dali na tako progo deset avtobusov, vi pa še enega poštenega ne zmorete.« »Gospa, verjetno njegova žena, se je vtilila na nek sedež in pričela obkladati svojo sopoltnico z nespodobnimi pritiski in zvoščka poudarjala: »Mi, Američani...!« Mlada »Američanka« je nekaj časa molčala, potem pa je pri

Je, pa ga ni!

Prebivalci Prosenjakovec in okoliških vasi imajo edino prevozno sredstvo do 20 kilometrov oddaljene Sobotne avtobus, ki odpelje zjutraj iz Prosenjakovec in se ob 4. polpoldne vrne. Ljudje menijo, da

Kar nas je bilo prisotnih, smo bili mnenja: takih »gostov« si ne želimo.
 T. S.

Je, pa ga ni!

Pretekli teden so dobili pri požaru težje opekline Franc Berden, Stefan Berden in Marjeta Berden iz Kobilja.

Mihael Fehir, delavec iz Kapee je delal pri mlacvi. Na mlatinici je razneslo boben in ga je kos železa ranil v dimljah.

je ta proga ena tistih, kjer enkrat avtobus je, pa ga spet ni. Ni skoraj tedna, da potniki ne bi prišli v Prosenjakovec namesto ob 15.45, kot je določeno po voznem redu, ampak pridejo v Prosenjakovec ob 25. uri.

Zamisliti si je treba ob takih razmerah uslužbenca, ki se vozijo po tej progi v Soboto in pa starejše, bolne ljudi, ki morajo v Soboto k zdravniku.
 I. S.

Poškodbe in nezgode

Pretekli teden so dobili pri požaru težje opekline Franc Berden, Stefan Berden in Marjeta Berden iz Kobilja.

Mihael Fehir, delavec iz Kapee je delal pri mlacvi. Na mlatinici je razneslo boben in ga je kos železa ranil v dimljah.

Praznovanje vinogradnikov v Železnih dverih

Sindikalni podružnici Vinogradniškega gospodarstva Ljutomer priredila v nedeljo popoldne v Železnih dverih proslavo 30. obletnice I. kongresa slovenskih viničarjev, ki bo posvečena tudi 40-letnici ZKJ.

Na tej veliki svečanosti bo po govornih nastopih pevski zbor »Svobode« iz Ljutomerja, ki mu bodo sledile recitacije in množično petje ob spremljavi godbe.

Jože Haklin iz Žižkov si je pri mlatinici poškodoval prste na levi roki.

Franc Kerčmar iz Otovec je padel in si zlomil levo podkoleno.

Alojz Ješovnik iz Nasove je vrgla svinja in mu zlomila podkoleno.

Ivan Kotnik iz Lendave je nerodno stopil in si pri tem zlomil nogo.

Jože Pertoci iz Bakovec je nosil koso, pri tem je padel in se porazal na desni roki.

Ivan Sapač iz Sobotne je stopil na steklo in se porazal na levem stopalu.

Vincenc Šandor iz Serdice je padel s senika in si zlomil hrbtnico.

Jože Vrginec s Kamenščaka je padel z motornim kolesom in si zlomil levo nogo.

Alojz Cervek, delavec iz Vanča vesli, si je poškodoval desno stopalo, ko je stopil na žebelj.

Stanislav Brumen, mizar s Slavnjaka, se je peljal s kolesom z nabito puško na lov, pri tem se mu je sprožila in se je po nesreči ustrelil v desno nadeht.

Franc Pasičenjak iz Sulince je padel s češnje ter si zlomil desno stegenico.

Faniška Fašalek, doma v Hrastju Moti, je padla s kozolec, pri tem je dobila pretres možganov in udarnine na obrazu.

Kata Ferencak, delavka iz Odranec, je padla preko jarka in si zlomila desno nogo v gležnju.

Marija Gomboc, kmet iz Gerlinec, si je s srpom ranila desno peto.

Marijo Makoter s Cvena je baje povozil neki voznik, pri tem je padla in si je zlomila desno podkoleno.

Kristina Vučko, žena tesarja iz D. Bistrice, je padla z voza, pri tem pa si zlomila levo nogo.

Materialne težave „PUŠČE“

(Darilo mariborskega »Branika« — kompletna garnitura dresov)

Nogometni klub »Pušče«, v katerem igrajo sami Cigani in so domala vsi igralci z imenom Horvat, se bori z dokajšnjimi materialnimi težavami, ki njegovemu moštvu onemogočajo večje uveljavljanje v nadaljnjih tekmovanjih. Zato se je vodstvo kluba obrnilo na številna podjetja in organizacije in zaprosilo za pomoč.

Med prvimi, ki so se odzvali, je mariborski »Branik«. Med zadnjimi pripravami njegovih nogometašev v Soboti so bili navezani medsebojni stiki med predstavniki obeh klubov in preden so Mariborčani odpotovali v Varaždin, so podarili igralcem »Pušče« kompletno garnituro dresov, nckaj žog in čevljev, kar bo prav gotovo vzpodbudno vplivalo na nadaljnje delovanje in uspehe tega kolektiva.
 -sk

Kolesarske dirke

V nedeljo 2. avgusta bo priredil kolesarski klub »Prekmurje« kolesarske dirke. Sodelovali bodo kolesarji iz vse republike.

Celotna nedeljska prireditel bo sestavljena iz dveh programov. Dopoldne ob 9. bo start za cestno dirko, ki bo potekala iz Sobotne skozi Bakovec, Dokležovje, Beltince, Crensovec, Turinšče, Dobrovnik do Sobotne, s ciljem pred spomenikom Zmaga, popoldne pa bo kriterijska vožnja okrog tega spomenika v Soboti.

GNOJENJE SADNEGA DREVJA

Med agrotehničnimi ukrepi, ki smo jih doslej najbolj zane-marjali, je gnojenje sadnemu drevju. Pomankljivo, slabo in nezadostno gnojenje je vzrok, da je naš pridelek sadnega drevja med najbolj pičlimi na svetu. To je tudi vzrok, da nam drevje ne rodi vsako leto. Travnava ruša pod sadnim drevjem potroši glavne količine dušika in vlage, onemogoča koreninam pravilno dihanje in otežkoča potrebno zračenje zemlje. Vse to slabo vpliva na rast in rodovitnost drevja.

Sadnemu drevju, pod katerim raste trava, moramo mnogo izdatneje gnojiti. Trava namreč posrka večino dušičnate hrane tako, da drevje ne more rasti niti ustvarjati novega rodnega lesa. Po navodilih bi morali na travniških nasadih gnojiti drevju z dodajanjem 10 do 15 kg amonijevega sulfata, 4 do 6 kg superfosfata in 5 do 7,5 kg kalijeve soli na sto kvadratnih metrov površine (ar).

Najprikladnejša za travniške nasade so umetna gnojila v tekoči obliki. Gnojilca z dodatkom superfosfata bi mogla služiti kot nadomestek. Za izboljšanje zemlje je neprecenljive važnosti humus, ki ga spravimo v zemljo s podoravanjem hlevskega gnoja in komposta v razdobju 3 do 4 let.
 Ing. L. J.

RDEČI PAJEK

V zadnjih letih se po naših sadnih nasadih vedno bolj širijo nevarni rastlinski škodljivci — sadne pršice, ki napadajo razna sadna plemena: jabolane, bruske, češnje, orehe, sadno grmičevje in jagode. Skoraj vsaka rastlina ima svojo sadno pršico, vse pa so si precej podobne. Večina so to drobnih pajkom podobne rdeče živalice, ki jih zaradi tega vse označujemo kot »rdeči pajek«. Razen na sadnih rastlinah je rdeči pajek razširjen še na hmelju, vinski trti, fižolu, kumarah in dr.

Rdeči pajek je zelo nevaren sadni škodljivec. Če ga ne bomo pravočasno in učinkovito zatirali, lahko postane še nevarnejši kot ameriški kapar. Preti nevarnost, da se bo ta škodljivec močno razširil in razmnožil, če sadjarji ne bodo nevarnosti pravočasno opazili in začeli z učinkovitim zatiranjem.

Na močno okuženem sadnem drevju že od daleč spoznamo okužene liste po njihovi nenavadni barvi. Listi so sivkastorumeni in ob močnih okužbah odpadajo že julija, avgusta meseca. Zaradi tega tudi plodovi ne dozoriijo in ostanejo kisli, nastavek za prihodnje leto pa je slab. Skratka, močno okuženo drevje hira in propada.

Zanesljivo spoznamo okužbe, če na spodnji strani listov vidimo tanke nitke, podobne nežni pajčevini, ki so včasih gosto spredene kot tancice, pod katero živijo sadne pršice in njih ličinke, različne velikosti, svetlečje ali temnejše rumenkaste ali rdeče barve. Kjer se rdeči pajek močno razmnoži, ga ni lahko uničiti. Od zimskih škropiv mu nobeno ne pride povsem do živca, ker so njegova zimska jajčeca zelo odporna in jih nobeno zimsko škropivo popolnoma ne uniči.

Zaradi tega moramo poleg zimskega škropljenja redno opraviti tudi poletna škropljenja s primernimi škropivi (Parathionski pripravki — PARATHION, FOSFERNO; sistemski insekticidi — Systox, Metasystox, Ekatin, Tedion in slično) in pravočasno, če hočemo škodljivca ugonobiti.

Le pravočasna in pravilna poletna škropljenja lahko zagotovijo uspeh pri zatiranju rdečega pajka, zato organizirajmo povsod škropljenje sadnega drevja, grmičevja, jagodičevja in drugih gojenih rastlin, ki jih napada rdeči pajek.
 Ing. L. J.

Moštvo OFK „Beograd“ v Soboti „Beograd“ : „Sobota“ 10:3 (4:2)

Kot smo v našem listu že poročali, je prispelo v Soboto kompletno moštvo beogradskega OFK »Beograd« in se tukaj že devet dni pripravila na svojo bližnjo turnejo po Zapadni Nemčiji. Treninje Beograjčanov iz I. zvezne lige privabljajo vsak dan na igrišče NK »Sobota« številne ljubitelje nogometa in igralce, ki želijo videti svoje ljubljence iz naših državnih reprezentanc »pri delu«. Razumljivo je, da se bomo lahko od gostov precej naučili, kar nam bo že v jesenskem tekmovanju močno koristilo. Gostje se v naši sredini dobro počutijo, edina ovira je le neugodno vreme, ki jim čisto ponagaja, da ne gre vse popolnoma tako, kot je bilo sprva zamišljeno.

»BEograd« : »SOBOTA« 10:3 (4:2)

Nedeljska trening tekma med gostujočo enajstoroč OFK »Beograd« in domačo »Soboto« je kljub nevihti privabila na igrišče okrog 1300 gledalcev. Po krajšem pozdravem nagovora tehničnega sekretarja NK »Sobota« Cvetka in intervjuju, ki ga je imel ta po zvočniku s trenerjem in kapetanom OFK »Beograd«, sta se moštvi predstavili domačemu sodniku S. Drvariču v naslednji postavi:

BEograd: Marič, Granič, Sijaković, Davidović, Milutinović, Grujič, Skoblar, Antič, Mladenović, Josić, Gaković, (Nikolič).

SOBOTA: Morčić (Čak), Sarotar (Babič), Kološa, L. Norčić, Skalar, Zorec (J. Norčić), Sečko, Zabkar, Maučec, Milenković, Erjavec.

STRELCI GOLOV: Za Beograd: Josić 2, Skoblar 2, Antič 2, Sijaković 1 (iz enajstmetrovke), Gaković 1, (avtogol), Nikolič 1, za Soboto pa: Milenković, Maučec in Zabkar po enega.

Tekma je zadovoljila številne gledalce — zlasti kar zadeva domače moštvo, ki se je kot celota borilo požrivalno, čeprav je bila obramba slabši del moštva. V vratih se je tokrat prav dobro izkazal Čak, ki je v II. polčasu nasledil Morčića in s smelimi posredovanjem nekajkrat rešil svoja vrata. Od gostov smo pričakovali več, kot smo tokrat videli, toda tega bomo bržda deležni v naslednjih dveh tekmah, ki jih bomo še gledali na domačem igrišču.

Trener OFK »Beograd« Božović meni, da so domači pokazali prav dobro igro in mu z njo pripravili

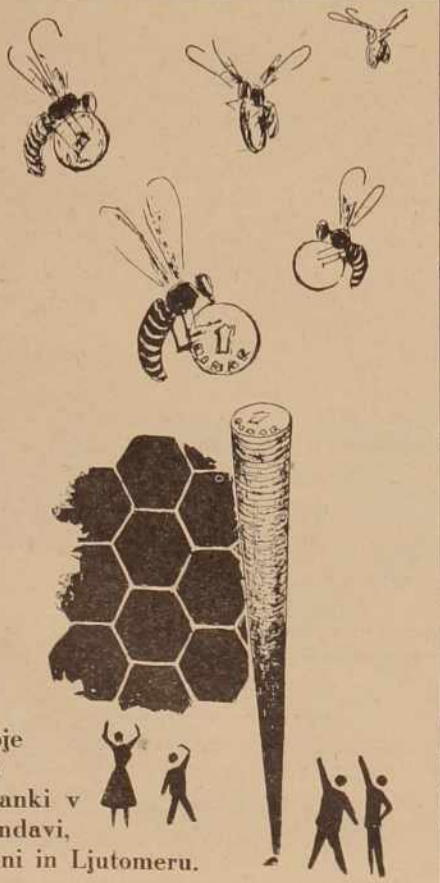
Uspeh soboškega motorista

Član AMD v Murski Soboti, Stefan Černjavč se je 26. t. m. udeležil cestnega prvenstva v Skofji Loki. Na 4,5 km dolgi progi je dosegel 4. mesto v kategoriji od 250 ccm in peto mesto v kategoriji nad 250 ccm. Černjavč si je že v prejšnjih tekmovanjih pridobil pravico do tekmovanja v državnem in mednarodnem prvenstvu »Nagrada Ljubelja 1959.« V obeh tekmovanjih je edini tekmovalec iz Murske Sobotne.

PREDTEKMA:

SOBOTA : RAKICAN 6:0

Vzor naj Vam bo čebelji rod!

Nalagajte svoje prihranke pri Komunalni banki v M. Soboti, Lendavi, Gornji Radgoni in Ljutomeru.

Prvo presenečenje: 30 nagrad

Ženski balonski plašč
Samska postelja
Taborniška postelja
Moška obleka
Volneno blago za žensko obleko
Fantovska obleka
Ženska jopica
in 25 drugih lepih nagrad

Trgovsko podjetje

„ZARJA“ - Ljutomer

Prvo žrebanje bo 31. avgusta

POMURSKA KRONIKA

28. junija je bil okrog 21. ure napaden Franc Molnar iz Lendave. Neznani storilec ga je z nožem štirikrat zabodel v hrbet in mu poškodoval tudi pljuča. Napadenega so prepeljali v bolnišnico.

Po daljših poizvedbah so ugotovili, da je storilec 25-letni delavec Janez Grmek.

V ponedeljek popoldne se je pri oranju v Prosečki vasi Bevrnil s traktorjem Bela Beznec. Ko je obračal na koncu njive, je traktor zdrsel v nekaj metrov globok jarek. Traktorista so s telesnimi poškodbami prepeljali v bolnico, na traktorju pa je nastalo za okrog 60.000 dinarjev škode.

V ponedeljek je okrog 11. ure izbruhnil požar v podjetju Mlin in žaga Hodoš. Požar je izbruhnil na parni lokomobil v strojnici, kjer se je vnelo olje. Gasilci so s hitrim posredovanjem zadržali požar in preprečili škodo.

V ponedeljek je med nevihto udarila strela v dvorišče Karla Bagarija v Otvocah. Pri tem se je na dvorišču vnelo snopje, ki je bilo pripravljeno za mlatičev. Gasilci in sosedje so požar kmalu zadušili.

MALI OGLASI

STAVBENO PARCELO v izmeri 11 arov v ulici Stefana Kuzmiča in malo rabljen štedilnik »Smederovo« ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-672
ELEKTRICNI STEDILNIK z dvema termostatom znamke »Eka« zelo malo rabljen, zaradi selitve prodam za 55.000 din. — Plačljivo tudi v dveh obrokih ali s čekom. Miloš Velnar, Trstenjakova ul. 7/1 Murska Sobota. M-673
TRICLANSKA DRUŽINA iz M. Sobote išče gospodinjko pomočnico. Nastop službe 1. avgusta. Naslov v upravi lista. M-669
HISO z gospodarskim poslopjem (električna napeljava) in 95 arov zemlje, ugodno prodam. Alojz Zadravec, Strigova 1. M-642
TRAKTOR, »Diesel«, 25 KS, ugodno prodam. Cena po dogovoru. Josip Kunc, Ljutomer. M-650
ENOSTANOVANJSKO HISO v bližini M. Sobote, vrt in mali gozd ali brez njega, ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku PV. M-651

STEDILNIK za vzidati, prodam. Vprašati v Ljutomeru, Ptujška 7. M-652
OPOZARJAM cenjene stranke, da dvignete deske in izvršijo obracun do 1. avg. Velja tudi za tiste, ki so že odpeljali in dolga še niso poravnali. Zaradi nujnega popravila žage uslug za enkrat še ne bomo izvrševali. Alojz Mencinger, Krašci. M-653
ZICNO OGRAJO, železna vrata s cementnimi stebri in vrata, stara, jesena, prodamo. Uprava vrta, Murska Sobota. M-654
STAVBENI SMREKOV LES za oštrše je ali opremo in mlado ovco, prodam. Anton Staher, Logarovi. M-656

NOVO HISO z gospodarskim poslopjem in 2,5 ha zemlje, v Lemerjih št. 56, ugodno prodam. M-657
HISO, stanovanjsko, prodam. Lendavska 65, M. Sobota. M-660
HISO z gospodarskim poslopjem, zidano (za podreti) ugodno prodam. Gosliča pri Stajercu (Flisar), Kočljeva 5. M-674

RADIO APARAT »Soča« 7-cevni UKW malo rabljen, prodam. Kroška 49, p. Murska Sobota. M-675
HISO, zidano z gospodarskim poslopjem in nekaj zemlje ali tudi samo hišo, prodam. Informacije pri Franciški Andrejč, Dankovci 7. M-662

LAHKI VOZ (zapravljivček) dvosedežni, in razno konjsko opremo v odličnem stanju, prodam. Beltinci 7. M-664

Obvestilo staršem!

Zdravstveni dom Murska Sobota obvešča starše otrok, rojenih od 1. aprila 1958 do 31. decembra 1958, ki bi morali biti cepljeni proti otroški paraliza in niso prejeli vabil za cepljenje ali so bili v času cepljenja odsotni ali pri cepljenju odklonjeni zaradi bolezni, da bo naknadno cepljenje za zamudnike dne 1. avgusta 1959 ob 8. uri v gradu v Murski Soboti. S seboj je treba prinesiti 300 dinarjev za otroka. D-665

POMURSKA TISKARNA V MURSKI SOBOTOI, Kočljeva 7 sprejme v uk 5 vajencev, in sicer:

- 2 VAJENCA — ROČNA STAVCA
- 1 VAJENCA — TISKARJA
- 2 VAJENCA — KNJIGOVEZA

Pogoji: Končana osemletna šola ter uspešno opravljen izpit (slovenščina, matematika, risanje), ki bo 12. avgusta 1959. Kandidati morajo biti stari najmanj 16 let. Vsi, ki bodo vložili prošnje za sprejem, se naj zgledajo 12. avgusta v prostorih tiskarne za opravljanje sprejemnega izpita.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, DA SEM SE PRESELILA V DRUGI LOKAL, STEFANA KOVACA UL. 16 (hiša Hakl).

SE PRIPOROČAM

KATICA BOHAR,
FRIZERSKI SALON, M. SOBOTA

O-671

RADIO M. SOBOTA

SPORED

Relejne radijske postaje M. Sobota

Nedelja, dne 2. avgusta 1959.

ob 12.00 Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila, objave in reklame.

ob 12.15 »Zeleli ste, poslušajte«
ob 15.00 Oddaja v madžarskem jeziku.

Torek, dne 4. avgusta 1959.

ob 17.00 Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame.

ob 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku.

Četrtek, dne 6. avgusta 1959.

ob 17.00 Lokalna poročila, obvestila, objave in reklame.

ob 17.15 Oddaja v madžarskem jeziku.

ob 17.25 »Zeleli ste, poslušajte.«

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 05.00 do 08.05 ure in od 18.00 do 23.05 ure, ob nedeljah in praznikih pa od 05.00 do 23.10 ure.

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Kočljeva ul. 7 (Baraka) — Uprava: M. Sobota, Kočljeva ulica 7 — Telefon: 55 — Oglasi in naročniški oddelki: Kočljeva ul. 7 (baraka) — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605-70

1-365

Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Jedenski KOLEDAR

Petek, 31. julija — Ignac Sobota, 1. avgusta — Peter Nedelja, 2. avgusta — Bojan Ponedeljek, 3. avgusta — Lidija Torek, 4. avgusta — Damiok Sreda, 5. avgusta — Miska Četrtek, 6. avgusta — Vlasta

MURSKA SOBOTA — od 31. jul. do 2. avg. amer. barv. kinemaskopski film: »Belo pero«; od 4. do 6. avg. italijanski film: »Umberto D.«
GOR. RADGONA — od 1. do 2. avg. ameriški film: »Dimni signal«; od 5. do 6. avg. domači film: »Dekleta in fantje«.
LENDAVA — od 31. jul. do 2. avg. amer. film: »Napadalec«; od 4. do 5. avg. amer. film: »Bodimo srečni«.
LJUTOMER — od 1. do 2. avg. amer. barv. film: »Sin blodoličnega«; od 5. do 6. avg. italijanski film: »Deklice iz O4«.

SLATINA RADENCI — 2. do 3. avg. amer. barv. film: »Zgodba o Džolsonu«; 6. avgusta amer. film: »Ljubezni s tujcem«.
CEPINCI — 2. avgusta jugosl. film: »H-8«.

VELIKA POLANA — od 1. do 2. avg. jugosl. film: »Osumljeni«.
GRAD — 2. avgusta češki film: »Kračkatite«.

VIDEM OB SCAVNICI — od 1. do 2. avg. jugoslavski film: »Zeničar«. Predstave vsako soboto in nedeljo zvečer.

DVE POSESTVI Z VSEMI KULTURAMI; stanovanjski hiši z gospodarskim poslopjem, skupno 15 ha zemlje, prodam, 4 km od Radgone. Naslov v upravi PV. D-655

ZAHVALA

Vsem ekipam tekačev, kolesarjev, mopedistov in motoristov, ki so sodelovale v patrolnem teku dne 4. julija 1959 v Murski Soboti v počastitev Dneva borca, ter vsem onim, ki so s svojim delom prispevali k tako uspešni izvedbi te prireditve, kakor tudi podjetjem in ustanovam, ki so prispevale darila za nagrade zmagovalnim ekipam patrolnega teka — prirsna hvala!

Občinski strelski odbor
Murska Sobota

O-666

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše drage mame in stare mame

Elizabete Jonaš, roj. Šoštarec

se najiskrenejše zahvalujemo vsem darovalcem vencev, cvetja in vsem, ki so v spremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala ravnatelju int. oddelka bolnišnice dr. Starcu in ostalim zdravnikom za pomoč, pevkemu zboru Predanovci za žalostinke, dobrim sosedom, ki so pokojnici v teh težkih dneh pomagali.

Predanovci, M. Sobota 26. julija 1959.

Zalujoči: hčerka Karolina, zet Franc Sočič, vnukinja Ilonka in Olga.

O-670

Komisija za štipendije pri Okrajnem ljudskem odboru v Murski Soboti razpisuje na podlagi 7. in 22. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ št. 52-349/55) za šolsko leto 1959/60 naslednje štipendije:

- 3 štipendije na pravni fakulteti
- 3 štipendije na ekonomski fakulteti
- 5 štipendij na ekonomski fakulteti — pogoj: po končanem študiju poučevanje na šoli;
- 12 štipendij na filozofski fakulteti in sicer:
  - 2 za matematiko — fiziko
  - 2 za zgodovino — zemljepis
  - 2 za kemijo
  - 2 za germanistiko
  - 2 za slovenščino
  - 2 za pedagogiko
- 2 štipendiji na medicinski fakulteti — splošna medicina
  - 1 štipendijo na veterinarski fakulteti
  - 1 štipendijo na agronomski fakulteti
  - 5 štipendij na tehnični fakulteti in sicer:
    - 2 za gradbeništvo (1 za hidro)
    - 1 za arhitekturo
    - 1 za geodezijo
    - 1 za kemijo
    - 1 štipendijo na akademiji upod. umetnosti
    - 1 štipendijo na VPS — tehnični pouk
    - 1 štipendijo na VPS v Novem Sadu — madžarščina
    - 2 štipendiji na telesnovzgojni šoli Ljubljana
    - 2 štipendiji na glasbeni akademiji (violina-klavir, ped. skupina)
    - 2 štipendiji na VPS (višja gospodinjstva šola)
    - 2 štipendiji na srednji glasbeni šoli (violina-klavir-ped. skupina)

Prošnje je vložiti najkasneje do 25. avgusta 1959 na OLO — Komisiji za štipendije v Murski Soboti.

Prošnji je priložiti prepis zadnjega pričevala odnosno potrdilo o položnih izpitih, potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o prejemanju otroških dodatkov (višina otr. dodatka), mnenje mladinske organizacije (odnosno krajevnega odbora SZDL) v zaprti kuverti; v prošnji je navesti družinske razmere (število družinskih članov — za delo nesposobnih itd.).

Višina štipendije se določa v skladu z Odlokom o višini štipendije.

Pri izbiri imajo prednost prosilci iz višjih letnikov in z območja OLO.

Prošnje za nerazpisane štipendije in prepozno prispelne prošnje ne bodo upoštevane.

O-655

Komisija za štipendije OLO

MRLIČ V AVTU

38

»Ali bi nam lahko povedali nekaj besed o atomskih skrivnostih?« je vprašal Sira G. T., potem, ko si je z vso vnemo nekaj zabeležil v svojo beležnico.

Britanski znanstvenik mu je brž postregel z odgovorom. »Pojem atomskih skrivnosti,« je dejal, »je še vedno zelo problematičen. Od »petih atomskih držav«, zastopanih v pododboru OZN za razorožitev, imajo najmanj tri približno enako v rokah največja odkritja o proizvodnji atomskega orožja. Če so bile atomske skrivnosti kot takšne politične skrivnosti zaradi izdelovanja atomskega orožja, so ta svojo značaj v glavnem že izgubile. Odkar je začela uspešno obratovati uranska peč, smo dosegli na Zahodu in Vzhodu v izdelovanju atomskega orožja takšne uspehe, da smo prišli do nesmisla, do zanikanja samega sebe, do ogrožanja obstoja človeštva. Pred nami je druga stran atomske energije, možnost njene miroljubne uporabe, nujno potrebne za nadaljnji napredek v svetu. Nobenega dvoma ni, da bo ta misel čedalje bolj prodrala. V takšnem položaju se mora atomska skrivnost v praksi čedalje bolj razvijati v industrijsko skrivnost, s tem pa tudi v drugačno objektivno oviro splošnega napredka. Ta skrivnost bi bila podlaga za posestvanje atomskega monopola in s tem bi omogočila tudi vse tisto, kar običajno prinaša — nadaljnje zaostajanje nerazvitih in malih dežel. Ne glede na to, da bi bilo to stanje začasno, ker se monopol ne more obdržati za vse večne čase, se takšne težnje že uveljavljajo. Pokazale so se tudi ob dosedanjih razpravah v OZN, skupaj z njimi pa na drugi strani tudi mnenja, da so škodljive in da bi utegnile postati nevarne. Zato je po mojem mnenju vprašanje atomskih skrivnosti v bistvu vprašanje mednarodnega sodelovanja v uporabi atomske energije.«

»Z drugimi besedami so izgledi za atomsko vojno mnogo večji kot za atomski mir,« je planil pokonci Barrymore. »Čim prej se moramo polastiti drugega dela pisma prijatelja Parkerja in ukreniti vse potrebno, da uresničimo njegovo zamisel.«

»V kolikor je slednja uresničljiva,« je smehljaje pripomnil Sir G. T.

»Gospod Padovani, gospod Padovani!« je vzkliknil Barrymore in iskal z očmi detektiva-inspektorja, ki pa je že sedel v policijskem avtu na poti v urad. Takoj, ko je Sir G. T. končal, se je dvignil s svojega sedeža in odhitel na prosto. Ostali so bili tako zatopljeni v izvajanje Sira G. T. in svoje lastne misli, da detektivovega nenadnega odhoda niti opazili niso.

Ze med odmorom je dobil Padovani sporočilo, naj pride čimprej v svojo pisarno. Kar na vsem lepem pa ni mogel zapustiti posvetovanja, za katerega je sam dal pobudo. Toda, ko se je ob koncu izvajanja Sira G. T. spomnil, da ga kliče dolžnost, je namah pozabil na vse predpise olike in lepega vedenja. Brez slovesa je zapustil zbrano družbo in se odzval klicu dolžnosti.

Ko je pridrel v svojo pisarno, ga je v njej že čakal eden izmed njegovih pomočnikov.

»Kaj novega, Gino,« je glasno vprašal.

Slednji je stoji pozdravil svojega predstavljenega: »Na dvorišču vas čaka avto, da vas popelje v Via Garibaldi. V hiši št. 34 je stražmojster Berti našel truplo Nine Bergerjeve.«

»Se pravi, da je tička mrtva?« je osuplo vprašal inspektor. Bil je razočaran, ker je splaval njegov up, da bo od dekleta marsikaj izvedel, po vodi.

»Zal,« je odvrnil pomočnik, ki je že pričakoval izbruh jeze svojega šefa. Toda ta je tokrat nepričakovano izostal, menda zato, ker se je inspektorju preveč mudilo.

V avtomobilu je Gino, nadobuden mladenič petindvajsetih let, pripovedoval, da je okrog polne zaslial stražmojster Berti, ki je bil na svojem običajnem obhodu vzdolž Via Garibaldi, iz podstrešne sobe v enonadstropni hiši št. 34 prepil med nekimi moškimi in žensko. Ze je hotel nadaljevati svoj obhod, — do prepira lahko pride tudi v najboljši družini —, ko je počil v podstrešnici strel. Stražmojster je takoj stekel skozi vrtna vrata, ki so bila odprta, — je pripovedoval pomočnik —, do večnih vrat, toda ta so bila zaklenjena.

»In morilec?« je prekinil gostobesedno mladeničeva pripovedovanje Padovani.

»Ušel je, sir. Ko je Berti ugotovil, da so večna vrata zaklenjena, je brž pohitel na dvorišče, toda medtem je morilec že preskočil vrtno ograjo in se izgubil v ulicnem vrvežu, kjer se je pravkar pomikala dolga kolona tovornih avtomobilov z ovčjo volno za neko tekstilno tovarno. Ker ni smel streljati, je Berti zapiskal v piščalko, da bi opozoril bližnje stražnike, toda žal ga zaradi brnenja avtomobilov nobeden ni slišal. Zato pa je opazil bežečega morilca neki mimoidoši slikar, ki je takoj doumel položaj in brž narisal njegov portret, videli pa so ga tudi trije soferji omenjenih tovornih avtomobilov. Tako imamo štiri priče, oziroma naslove za primer sočtenja, ko dobimo morilca v pest.«

»In kje je ta portret?« je zanimalo inšpektorja.

»Razmnožili smo ga in razposlali vsem policijskim enotam v Rimu in v predmestjih, kakor tudi karabinjerskim postajam v okolici. Original sem prihranil seveda za vas,« je dejal pomočnik in izročil svojemu šefu portret dekletovega morilca.

Detektiv je namrščil obrvi in si jel pozorno ogledovati portret.

»Saj to je vendar lažni detektiv Fermente,« mu je ušlo skozi stisnjene ustnice. »Torej se je začela družina grizti med seboj,« je polglasno zamrmral in dodal: »Lepo, pravzaprav zelo lepo.«

Syl, Barrymore in dr. Krauss so mu tako natančno opisali lažnega Fermentea, da ga je na portretu namah spoznal.

»Ali se vam ne zdi, da je bil morilec sila nepreviden, saj je streljal na svojo žrtev sredi belega dne in v obljudeni hiši,« je spet spregovoril Padovani in vtaknil portret v notranji žep svojega suknjica.

»V trenutku umora hiša ni bila obljudena,« mu je pojasnil pomočnik. »Lastnika hiše sta čez dan odsotna, tako da sta bila morilec in njegova žrtev v trenutku umora sama v hiši. Poleg tega je mogoče, da morilec ni imel namena streljati. Morda je svoji žrtvi samo grozil z revolverjem in je sprožil petelina po nesreči ali pa v navalu trenutne jeze.«

»Torej ste mnenja, da ne gre za premišljen umor,« je vprašal inspektor in s pogledom cinično osvrknil svojega pomočnika.

»Ravno zaradi tega, kar sem pravkar omenil, sem skoraj prepričan, da gre prej za nesrečo kot pa za premišljen umor,« in skoraj plaho odgovoril pomočnik, ki je pozabil, da s šefom ni dobro zobati česenj, če se razjezi. Razjezil pa se je Padovani običajno takrat, če je kdo trdil kaj takega, kar je nasprotovalo njegovemu mnenju, zlasti če so bili to njegovi podrejeni. In to, kar je trdil Gino, je bila zelo navnia razlaga premišljenega umora, ki si je ne bi smel dovoliti niti najslabši detektiv-amater.

Zdravstvena postaja Grad razpisuje naslednji štipendiji

1 ZA STUDIJ NA MEDICINSKI FAKULTETI

1 ZA STUDIJ NA SOLI ZA MEDICINSKE SESTRE

Prošnje dostaviti Zdravstveni postaji Grad do 15. avg. 1959

O-668

Komisija za štipendije DOZ — Podružnica Murska Sobota, razpisuje naslednje štipendije:

1 NA KMETIJSKI SREDNJI SOLI — dvoletni v Rakičanu

1 NA EKONOMSKI SREDNJI SOLI

Višina štipendije bo komisija določila posameznemu kandidatu ob sklepanju pogodbe.

Prošnje je predložiti do 10. avgusta 1959 na DOZ — Podružnica Murska Sobota. O-667

V ETIOPIJO — DEŽELO SONCA

Etiopija (Abesinija) je država v Vzhodni Afriki in meri 1 milijon 60 tisoč kvadratnih kilometrov. Je dežela z visokimi gorami in visokimi planotami. Srednji pas države je najbolj naseljen. Skupno šteje Etiopija 15 milijonov prebivalcev. Dežela ima precej razvito kmetijstvo. Največ pridelujejo koruzo, pšenico, smokve in kavo. Glavno mesto Addis Abeba ima nekaj čez 400.000 prebivalcev. Od leta 1951 je Etiopija v federaciji z Eritrejo, preko katere ima dohod do Rdečega morja.

Na območju današnje Etiopije so bile politične formacije že nekaj stoletij pr. n. št., velika država pa se je začela ustanavljati koncem 19. stol. z združevanjem nekaj samostojnih pokrajin. V 60 letih so se utrdili v etiopskem primorju Francozi, Angleži in Italijani ter ustanovili več kolonij (Džibuti, Somalija, Eritreja). Etiopija je bila pod političnim in gospodarskim vplivom evropskih vellesil. Mussolini je leta 1935 izzval spodpad z Etiopijo. Italijanski kralj se je proglasil za etiopskega cesarja. Že med drugo svetovno vojno so Italijane pregnali iz Etiopije in v državo se je vrnil suveren Haile Selasije. Vsa leta po vojni si v Etiopiji prizadevajo, da deželo gospodarsko dvignejo iz zaostalosti.

Zagrebsko podjetje »Naftaplin« je poslalo lani decembra v Etiopijo nekaj svojih strokovnjakov, ki v tej afriški deželi raziskujejo naftna ležišča. Med njimi je bil tudi ing. Koloman CIGIT, ki nam je poslal ta sestavek, v katerem opisuje svoje potovanje. Ljudi in razmere v Etiopiji, državi, ki se je morala dolgo let boriti za svojo samostojnost.

Podjetje »Naftaplin« je imelo z nami »Etiopčani« precej sitnosti, preden so nas pripravili za potovanje. Nabant: so nam morali tudi tropske škornje. Po dolgem iskanju se je nekdo zagrebsko podjetje ojunalo in nam naredilo škornje, ki so bili nekaj čisto posebnega. Moram pa reči, da so ti škornji precej pripravi. Tudi kratkih hlač nismo mogli dobiti, saj smo se odpravljali na pot pozimi. Pri tej moji »ekspediciji« je bila udeležena tudi soboška tovarna perila »Mura«, ki mi je naredila nekaj izvrstnih srajc, primernih za tropske razmere. Tako nehoje delam tu-

kaj reklamo za našo tovarno, saj murinih srajc nisem videl niti v Massawi, niti v Asmari... Ko smo imeli poleg opreme tudi potne liste in etiopsko vizizo, smo se počakali na ladjo. Dogovorjeno je bilo, da potujemo z našo motorno ladjo Topusko. 30. decembra lani smo odpotovali. Novo leto sem pričakal še v Sbenku. Potem je bila ladja naš novi dom vse do 14. januarja, ko smo pristali v Massawi. Topusko je moderna motorna ladja s prijetnimi kabinami za potnike in lepo palubo. Z ladje smo lahko pošiljali domov tudi telegrame.

kravo z umazanim in kosmatim repom, muh pa je bilo po mesu kot čebel v panju. Podobna čistoča je tudi v barih, slaščičarnah. Bari in slaščičarne so odprti prostori, ki imajo stene pokrite s palmovimi listjem. Tam, kjer so stene iz starih zabojev ali celo iz blata, so to že prvovrstni lokali. Hotel, ki nosi zvočno ime »Akabaa«, je prav tako grajen iz blata. Središče mesta je za naše pojme še vendarle nekako znosno. Huje je v predmestjih. Tam vidiš na pesku kupe zabojev in bencinskih sodov, pokritih s palmovimi listi. To so stanovanja. Se več pa je ležišč kar po pesku. Povsod kupi golih ali na pol obledenih in umazanih otrok, ki se podijo med gručami kamel oslov in psov. Mimo te umazanije in siromaštva pa švigajo najmodernejši Cadillaci, Chevroleti, Fordi...

V spominu mi je ostal tale prizor. Pred neko trgovino leže na tleh ljudje, med njimi se sprehajajo kože in pobirajo ostanke zelenja, mački s krvavimi očmi pa vlačijo po prahu smrdeče ostanke mesa.

ustvariti veliko kolonijo Vzhodni Italijansko Afriko, ki je bila uradno ustanovljena 9. maja 1936, po napadu fašistične Italije na Etiopijo. Ta italijanska kolonija je takrat obsegala Etiopijo, Eritrejo in italijansko Somalijo. Toda že pet let kasneje, 5. maja 1941 je cesar Haile Selasije pregazil sramotne ostanke italijanskega Imperija. Ostali so še samo italijanski trgovci, ki pa se počasi zseljujejo.

Massawa ima danes okrog 10.000 prebivalcev. Mesto si še vedno ni opomoglo od vojnega razdejavanja, ki so ga povzročili Angleži, nekdanji zavezniki etiopskega ljudstva. Znan je, da so do leta 1952 o Eritreji razpravljali tudi v Združenih narodih. Čeprav je populoma naravno, da pripada Eritreja Etiopiji, so bili Angleži in Italijani največji nasprotniki te priključitve. Ko so Angleži vladali v Eritreji v imenu zavezniških sil, pozneje pa v imenu OZN, so kazali mnogo več simpatij do premagane fašistov kot do osvobodjenega naroda. Tako govorijo ljudje! Tudi mesto Massawa se dolgo ne bo moglo dvigniti iz ruševin. Angleži so uničili italijansko vojno bazo na tem področju in vojno industrijo. V kratkem času so porušili okrog 70 lepih zgradb, prodali v Pakistan veliki morski dok in stroje iz tovarne cementa, ki danes zapuščenca sameva v bližini Gurguma, kamor se hodimo večkrat kopat. Od Massawe do Asmare je bila zgrajena 70 km dolga železnica, ki je dnevno lahko prepeljala v vsako smer po 30 ton blaga. Tudi ta železnica danes ne dela več, ker so Angleži prodali velike pogonske stroje.

Napredni svet se je zgražal nad takim početjem Angležev, saj je bila Etiopija oškodovana za milijarde in milijarde dinarjev. Mnila bodo desetletja, preden bodo zacelejen vse te rane v etiopskem gospodarstvu. Razen tega je morala Etiopija plačati Angliji milijon funt šterlingov za vojni material, ki je ostal v Eritreji.

Zvljenje v pristaniškem delu Massawe je tako kot po

Pred hišo šojeka Siradža Mohameda Kamila (v turbanu in krilu) v pasi Gimhili

prijavilo toliko, da smo se jih komaj otepli. Včasih je bil v mestu živahen promet, danes pa... Massawa ima tudi veliko barov. Pravimo, da je skoraj vsaka druga hiša bar. Tudi bar prepoznaš na čisto poseben način. Pred hišo na pragu sedijo etiopske lepoticice in vabijo predvsem tužce, posebej še mornarje...

Nekajkrat sem bil tudi v Asmari. To mesto je oddaljeno od Massawe 113 km. Do tja vodi ozkotirna železnica in lepa asfaltirana cesta. Pravijo, da je Asmara tretje najlepše mesto v Afriki. Mesto, ki ima 200 tisoč prebivalcev, je podobno severnoitalijanskim mestom in ni čudno, če primerjajo Asmaro z Milanom.

Soboški filmski barometer

Prihodnje dni bosta na sporedu soboškega kinematografa tudi dva filma, ki ju lahko ocenimo kot umetniško bogatitev repertoarja. Vroči poletni dnevi bržčas niso najprimernejši za to, da bi človek razglabljal o umetniškem in filmski industriji. Dejstvo, da so dobri in umetniško zreli filmi bele vrane na repertoarju soboškega (in drugih) kinematografa, pa le še povečuje njihovo vrednost.

Danes med poznavalci filmske stvarjalnosti ni več dvoma o tem, da gre pri vprašanju neorealizma v bistvu za vprašanje določene sloga, ki ne pomeni samo eksperimentiranja, marveč bistveno obogatitev filmske umetnosti. To velja tudi za film

UMBERTO D

znanega mojstra italijanskega neorealizma Vittoria De Sica. Nekateri celo sodijo, da je film »Umberto De« poleg »Tatov kolese« in »Cudeži v Milanu« najboljši De Sicoovo delo. Film, za katerega je napisal scenarij Cesare Zavattini, ki je prav tako pomembna osebnost italijanske kinematografije, so v ZDA proglasili za najboljši film leta in ga odlikovali z zlato medaljo — najvišjim priznanjem ameriške filmske kritike tujim filmom, predvajanim v ZDA. Za neorealizem in tudi za film »Umberto De« je značilno, da prikazuje popolnoma drugačen svet, kakor pa ga je občinstvo navajeno gledati v komercializiranih in osladnih proizvodih hollywoodske tovarne sanj. Neorealizem prikazuje življenje tako, kakršno je v resnici, brez očitenega polepševanja. Predvsem De Sici je uspelo, da je odkril dramatiko v običajnem in poezijo v vsakdanjem življenju, vrh tega pa bila socialna nepravilnost. Navzlic vsemu pa je za De Sico neorealizem predvsem poezija vsakdanjega življenja in temu je ostal zvest tudi v filmu »Umberto De«.

Kaj naj v teh skopih vrticah še napišemo o Vittoriju De Sici? Vsekakor to, da mu je z režijskim postopkom uspelo uresničiti v vseh izraznih sredstvih filma popolno preprostost, ki ji nekateri pravijo skrajni naturalizem, drugi dosledni realizem, tretji pa »realnost«, preneseno na področje poezije. To pomeni, da gre v vseh treh primerih za določen slog. Tudi v filmu »Umberto De« je De Sica uporabil nepoklencenega

igralca, da bi dosegel čimbolj neposredno doživljanje oziroma poklene igralec, ki so mu lahko takšno življenje podali. Glavni igralec filma »Umberto De« je namreč po poklicu profesor, vendar je De Sica s svojo večjo režisersko roko dosegel, da je to filmu samo v prid. Glasba je v filmu njegov organski del, mojstrski pa sta tudi realistična, vendar ne grda fotografija in preprosta kompozicija. Upamo, da bo prisrčna in človeško topla zgodba o starem upokojencu in njegovem piščku, ki si delita radosti (teh je manj) in težebe vsakdanjega življenja, všeč tudi soboškemu filmskemu občinstvu.

Pomembna obogatitev repertoarja je nedvomno tudi sovjetski barvi kinemaskopski film

DON KIHOT

Tudi v Soboši smo že imeli prilžnost ugotoviti, da osvaja združja leta sovjetski film sistem širokega platina in to z uspehom. Zgodba o Don Kihotu je kakor nalašč za to, da je režiser G. Kozincev izrazil vse prednosti in možnosti, ki jih in sistem nudi filmskemu stvarjalcu. Dalje se bomo tokrat ponovno prepričali, da so sovjeti mojstri barve v filmu. Sicer pa je sploh v filmu »Don Kihote« ta sestavni del filmskega jezika, če se smemo tako izraziti, izredno prišel od izraza. Velika vrednost tega velikega sovjetskega filma dela je tudi v liku Don Kihota, ki ga je mojstrsko podal igralec Nikolaj Cerkasov, znan po uspehih likih Ivana Groznega in Aleksandra Nevskega.

O Don Kihotu samem, tem vrtežu žalostne postave, ne kaže posebej izgubljati besed, saj ga poznamo iz svetovnoznane Cervantesovega romana istega imena. Tam smo spoznali tudi njegovega slugu in spremljevalca Sancho Panca. Za nas je bolj pomembno to, da je ta svoje vrstni filmski prenos omenjenega romana povsem uspel in zato smo lahko slovenskemu distributerju »Vesna« filmcu Ljubljana hvaležni, da nam ga je tako kmalu posredoval. Ne dvomno se bo staro in mlado soboško filmsko občinstvo vitezu žalostne postave in njegovemu slugi krefili od srca nasmejalo, ob njunih doživljenjskih razmišljanj in obogatilo svoje znanje o človeku in svetu. S tem pa je dosežen namen Cervantesa in ustvarjalec tega filmskega prenosa v barvah in kinemaskopu. —bi—

Prvi stiki z neznanim svetom

Ko smo se usidrali v Port Saidu, so nas takoj pričeli oblegati arabski trgovci. Blago so dajali za vsake vrste denarja, tudi za dinar. Samo ruskih rubljev niso hoteli vzeti. Seveda jih nihče izmed nas tudi ni imel. Tako smo se v Port Saidu seznanili najprej s cenami. Za dva ameriška dolarja smo dobili kar 25 kilogramov pomaranč itd. V mestu se bavijo skoraj vsi ljudje s trgovino. Celo od carinika lahko kupiš znancko, kot od kateregakoli delavca na ladji.

Še kar hitro so nas uvrstili v konvoj, ki je plul skozi Sueški prekop. Ker je imela naša ladja precejšen tovora za jordansko luko Akabo, smo se tam usidrali. Drugi dan našega bivanja v luki so nam izdali dovoljenje, da smo si ogledali mesto. Mesto lež v zalivu, ki je zelo nevaren za nočno plovo, saj ni opremljen niti s svetilniki, niti s kakimi drugimi znamenji. V zalivu vidiš iz vode tu in tam ostanke ladij, ki so nasedle na mnogostevnih koralačnih čerch. In te ladje so najboljše kašipoti. Nered okrog pristanišča je tak zaradi tega, ker mesto nima pravega gospodarja. Področno vodovje je jordansko. Tako ni tudi pravega pristanišča. Blago prekladajo po navadi na plavajoče doke ali na manjše ladje in ga tako prevažajo k obali. Sedaj grade novo trgovsko luko Nem-

rišča, na katerih živijo žene, ki se ne smejo pojaviti na cesti brez krinke. Na akabskih ulicah podnevi ženski sploh nismo videli, pojavijo se šele proti večeru. V mestu je vse polno trgovin, ki pa so seveda vse primerno umazane. Najslabši vtis sem odnesel iz neke mesnice, kjer sem videl viseti celo

TITO - NASER!

To je seveda ena stran medalje. Ko so ljudje zvedeli, da smo Jugoslavlani, smo slišali, da so med razgovorom izgovarjali edine, nam razumljive besede:

Italijani so ustvarili kolonijo Eritrejo že leta 1870. Niso se zadovoljili samo s tem delom dežele, hoteli so v notranjost Etiopije. Toda že v prvi

Ulica Haile Selasija v Asmari

Tito-Naser! Arabski nacionalizem gori v srcih teh ljudi. Kljub januarju je bila v Akabi vročina. Toplomer je kazal 30 do 35 stopinj Celzija. Tudi v kabinah je postalo vroče in postelje smo znošili na palubo, kjer je pihal osvežujoč veter.

V Massawa smo prispeli 14. januarja. Tam so nas že pričakovali kolegi, ki so odšli v Etiopijo z letalom ter pripravili vse potrebno za naš prihod. Nastanili smo se v hotelu Bellevue. V sobah so veliki ventilatorji, ki vsaj nekoliko ublažijo neprijetno vročino.

MASSAWA

Massawa je bila nekoč velika luka in edini vhod z morja v Etiopijo. Pristanišče je bilo nekoč sestavljeno iz samih otokov, ki so jih kasneje povezali v več luških bazenov. Danes sestavljajo polotoka Ebd-el kader in Gerar ter otoka Massawa in Taulud eno samo celoto — novo etiopsko vojno luko Massawa. Mesto izgleda kot prava pomorska luka, s posebno grajenimi hišami rimskega in arabskega stila. Evropski del mesta drže v rokah še vedno prebivalci italijanske narodnosti. To so večinoma trgovci in gostilničarji. Precej je v mestu tudi Arabcev, ki so v glavnem trgovci, toda njihove trgovine so bolj navadne luknje kot trgovski lokali.

»runde« so Italijani gro izgubili: cesar Menelik jih je leta 1896 pri Aduru pošteno namahala. Šele leta 1952 je Eritreja končno spet pripadla Etiopiji. Italijani so poskušali osvojiti celotno Etiopijo in si tako

vseh večjih pristaniščih. V mestu ni nobenih tovarn in tudi ne delavcev, razen onih v pristanišču. Ljudje se ukvarjajo z ribolovom in izdelujejo ribjo moko. Zanimivo je to. Ko smo rabili nekaj šoferjev, se jih je

Na poti do Lune

Nadaljevanje

Vse to, kar smo zapisali o poti na Luno in dalje od Lune, je le drobce v spoznavanju velikih in obsežnih vprašanj odkrivanja vesolja. Človeško željo, da bi prodrl v vse skrivnosti, ki obdajajo naš svet, smo podkrepili z neznanimi dejanji, toda prav ta dejanja so trenutno za človeštvo največja, kar jih premoremo. Načrti, zasnovani na prvih praporih človeka v vesolje, so takšni, da bi jim prav dobro pristojalo ime: sanje. In te sanje tudi preprostih ljudi, ki niti ne slutijo, koliko žrtev je že zahtevala pot v vesolje in koliko žrtev zahteva še vedno, spreminjajo prihodnost v poezijo.

Toda poezija ni potrebna za to, da človek obstane pred vprašanjem: kje je konec človeškega hlastanja po vedno novem ustvarjanju in odkrivanju še neznanega sveta, (kajti z odkrivanjem vesolja dobiva naš svet, v katerem živimo, nove razsežnosti in tudi novo vrednost) in kdaj bo človek nehal biti pionir, obiskovalec novega sveta? Najbrž bo to takrat, ko bo človek nehal biti. Dokler je, živi in čuti, ne bo nehal širiti lastna obzorja, pa če se bodo ta obzorja pomaknila tudi v neskončnosti. Človek se je vajen boriti in zmagovati in to je pomembno, dokler človek ustvarja.

Dandanes so prizadevanja ljudi v glavnem usmerjena samo v ustvarjanje. Čeprav je bilo še nedavno tudi takšno ravnanje, kot je ravnanje Werhnerja von Brauna, ki je ustvarjal tudi za ceno uničevanja, bodo v bližnji prihodnosti to samo

sanje, nekaj, česar se ljudje ne bodo radi spominjali. Zal je bilo tako, da so bile rakete, od katerih je konstruktor pričakoval, da jih bo lahko usmeril v vesolje, proti Luni, najprej usmerjene na mesta, bivališča ljudi, napolnjene z razstrelivom. Brez dvoma je še vedno podobno, dokler so vsa dela na raketah, tudi tistih za vesolje, pod nadzorstvom vojske in odvisna od dobre volje generalov. V takšnih okoliščinah se še danes znanstveniki ne čutijo preveč dobro in se jim prav gotovo zdi, da so v glavnem v svojih prizadevanjih opeharjeni. S polnim zadoščenjem bodo ustvarjali šele takrat, ko bodo zatrdno vedeli, da delajo zares samo za koristi človeštva in ne morebiti tudi v njegovo škodo.

To pojasnjuje mnoge skupinske in posamične proteste znanstvenikov, ki zahtevajo prostost znanstvenega delovanja, ker se zavedajo svoje odgovornosti človeštva, zgodovini in bodočnosti. V teh protestih, v katerih najbolj mogočno zveni zahteva, naj atomskih bomb ne uporabljajo, niti za poizkuse niti za morebitno vojno, je še mnogo več kot samo protest zoper izkoriščanje njihovih znanstvenih dosežkov za uničevanje, v teh protestih je skrb za človeštvo in tej skrbi so se pridružili tudi vsi dobromiselniki državniki in ljudstva, ki si želijo miru in boljše življenje.

Nekje od tod izvira tudi neko mnenje, ki zahteva, naj bodo državniki, ki odločajo včasih tudi o usodi svojih ljudstev, iz vrst znanstvenikov, kate-

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

rim so dovolj znane vse posledice, ki jih lahko povzročijo lahkomiselno uporabljanje znanstvenih dosežkov v vojne namene. Zal so danes v vsem svetu vodilni državniki pretežno generali ali generalsko misleči ljudje, vendar je ob tem dobro, da je javno mnenje v svetu že tudi tako močno, tako odločilno, da ga morajo poslušati tudi generali. Srca je, da je dandanes človeštvo že tako daleč, da ne poslušata na vsak ukaz in da zaradi tega morajo tudi generali poslušati ljudstvo, čeprav so vajeni predvsem poveljevanja.

Ob tem, ko odkrivamo vesolje, smo vsekakor vznemirjeni nad tem, kar odkrivamo in vsem bolj upiramo pogled tja, kjer je človek pač predvsem Zemljan in kjer ni mogoče zaključiti meja, kol se to lahko stori na Zemlji. Nekoliko čudno se sliši, da bo prav vesolje bolj zblížalo ljudi, kot pa je to lahko storila naša dobra stara Zemlja. Morebiti je bil osnovni vzrok našega sedenjanja (in sedanjega nerazumevanja prav v tem, da smo bili vsehlej doslej preveč ali celo samo malenkostni. Nova širina sveta pa zahteva predvsem od človeka tudi več človeške širine. To bo tudi bistvo družbene prihodnosti.

Tako se bodo torej polgoma le uresničile večne sanje človeka — živeti človeka dostojno življenje!

Bodočnost človeštva je privlačna.

KONEC

Na izletu

ci. Na nasprotni strani zaliva so zgradili sredi pristanišča modernost. Iat.

Ko smo si ogledovali Akabo z ladje, smo videli v mestu vse polno malih belih hišic. Ulice so bile ponudi primerno razsvetljene. Ko smo si kasneje mesto ogledali, smo videli, da so hiše grajene iz blata. Vse imajo ravne strehe, zaprta dvo-